

Yksikkökohtaisen lääkehoitosuunnitelma

LÄÄKEHOITOSUUNNITELMA

Päivämäärä 27 / 7 2022

Toimintayksikkö: Ikipihlaja Setälänpiha

Työryhmä:

Emmiina Luostarinen-Lindgren, vastaava sairaanhoitaja (lääkehoitosuunnitelman laatija)

Anniina Ojanen, palveluvastaava

Päivi Järvensivu, palvelupäällikkö

Sanna Maula, toiminnasta vastaava lääkäri

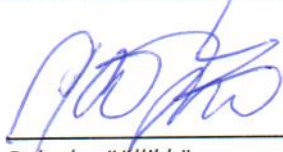
Hyväksytty

_____ / _____ 20_____

Maula Sanna-
Mari
03102949421

Digitaalinen
allekirjoittaja: Maula
Sanna-Mari
03102949421
Päiväys: 2022.08.09
20:51:53 +03'00'

Lääketieteellisestä toiminnasta vastaava lääkäri

Palvelupäällikkö

Sisällys

Yksikkökohtaisen lääkehoitosuunnitelma	1
Sisällys.....	2
Johdanto	4
1. Lääkehoidon sisältö ja toimintatavat	5
2. Lääkehoitoon liittyvien riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen.....	8
3. Henkilöstön vastuut, velvollisuudet ja työnjako	12
3.1 Toimintayksikön johtovastuu	12
3.2 Palveluvastaava.....	12
3.3 Vastaava sairaanhoitaja	12
3.4 Lääkäri.....	13
3.5 Lääkehoitoon koulutetut laillistetut terveydenhuollon ammattihenkilöt (sairaanhoitajat).....	13
3.6 Lääkehoitoon koulutetun nimikesuojatun terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävät (lähihoitajat)	14
3.7 Lääkehoitoon koulutusta saaneen sosiaalihuollon ammattihenkilöstön tehtävät	14
3.8 Lääkehoitoon kouluttamaton henkilöstö (hoiva-avustajat)	14
3.9 Tarvittaessa työhön kutsuttavan sijaisen ja määräaikaisen työntekijän tehtävät	15
3.10 Opiskelijat lääkehoidossa.....	15
4. Turvalliseen lääkehoitoon perehdyttäminen, lääkehoidon osaamisvaatimukset, osaamisen varmistaminen ja ylläpitäminen	15
5. Lääkkeen määräämiskäytänteet.....	19
5.1 Lääkityslistan ja lääkehoidon tarkistaminen	20
6. Lääkehuollon järjestäminen ja lääkehoidon toteuttaminen	20
6.1 Lääkkeiden tilaaminen ja tilauksen purkaminen	20
6.2 Lääkkeiden säilytys	21
6.3 Lääkkeiden jakaminen ja tarkistaminen	22
6.4 Lääkkeiden antaminen	23
6.5 Lääkehoidon vaikuttavuuden seuranta ja arviointi	23
6.6 Lääkkeiden hävittäminen	24
6.7 Lääkityslistan ja lääkehoidon tarkistaminen	24
6.8 Huumausaineet ja PKV-lääkkeet.....	25
6.9 Verivalmisteet.....	26
7. Potilaan ja omaisten ohjaus ja neuvonta	26
8. Lääkehuollon ja -hoidon laitteet ja tarvikkeet.....	27
9. Yksikön rajattu lääkevarasto.....	28
9.1 Yksikkökohtainen toimintaohje rajatusta lääkevarastosta henkilökunnalle.....	29
10. Rokottaminen	31
11. Seuranta- ja palautejärjestelmät	31
12. Lääkehuollon ja -hoidon auditointi.....	33
13. LÄHTEET	34

	3
Liitteet.....	35
LIITE 1. Lääkkeenantolupa	35
LIITE 2. Lääkehoidon lupalomake. Erityislupa.	36
LIITE 3. Lääkehuollon perehdytyskortti	37
.....	37
LIITE 4. Jääkaapin ja lääkehuoneen sekä Setälä2 kanslian päivittäinen lämpötilaseuranta - lomakkeet.....	39
LIITE 5. Lääkehävikki	42
LIITE 6. N-lääke ja PKV-lääke asiakaskohtainen seurantalomake.....	43
LIITE 7. Sosiaalihuollon asumispalveluyksikön rajatun yhteisvaraston lääkkeiden tilauslomake	45
LIITE 8. Sosiaali- ja terveysministerön ohje: COVID-19 aiheuttaman poikkeustilan huomioiminen sosiaalihuollon asumispalveluyksiköiden lääkehuollossa	46
LIITE 9. Rajatun lääkevaraston lääkekohtainen kulutuskortti	48

Johdanto

Valtakunnallinen Turvallinen lääkehoito, Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen, päivitettiin helmikuussa 2021. Oppaan tarkoituksena on yhtenäistää ja selkiyttää lääkehoidon toteuttamisen periaatteita sekä siihen liittyvää vastuunjako. Suunnitelmassa määritetään lääkehoidon vähimmäisvaatimukset. Turvallinen lääkehoito -opas velvoittaa toimintayksiköitä laatimaan oman yksikkökohtaisen lääkehoitosuunnitelman, jonka tarkoituksena on toimia käytännön työvälineenä lääkehoidon hallinnalle ja kehittämiseksi. Lääkehoitosuunnitelma on osa terveydenhuoltolain 8 §:ssä säädettyä laatu- ja potilasturvallisuussuunnitelmaa. Turvallinen lääkehoito – Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen julkaisun pysyvä osoite on <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8682-4>.

Ikipihlaja Setälänpihassa toteutettava lääkehoitosuunnitelmaa koskee kaikkia lääkehoitoon osallistuvia työntekijöitä. Lääkehoitosuunnitelmaa käytetään, jotta Ikipihlaja Setälänpihassa voidaan toteuttaa asukkaiden turvallinen lääkehoito. Lääkehoitoon osallistuvat hoitajat saavat työpaikkakohtaisen lääkehoidoperehdytyksen, jossa käydään läpi lääkehoitosuunnitelman sisältö. Ikipihlaja Setälänpihan vastaava sairaanhoitaja laatii ja päivittää yksikkökohtaisen lääkehoitosuunnitelman, jonka palveluvastaava, palvelupäällikkö ja lääketieteellisestä toiminnasta vastaava lääkäri hyväksyy.

Tämä lääkehoitosuunnitelma koskee Pihlajalinna Terveys Oy:n Ikipihlaja Setälänpihaa ja koko sen hoitohenkilökuntaa. Henkilökunta tutustuu lääkehoitosuunnitelmaan vuosittain aina päivityksen yhteydessä ja vahvistaa sen allekirjoituksellaan. Lääkehoitosuunnitelma on osa uusien työntekijöiden ja opiskelijoiden perehdytysohjelmaa. Päivitetty lääkehoitosuunnitelma säilytetään sähköisenä Pihlajalinnan sisäisen verkon O-aseamalla sekä tulostettuna Ikipihlaja Setälänpihan perehdytyskansiossa sekä PSOP-järjestelmässä. Lisäksi lääkehoitosuunnitelma löytyy tulostettuna myös lääkehuoneesta.

1. Lääkehoidon sisältö ja toimintatavat

Lääkehoito on terveydenhuollon toimintaa, jota toteutetaan pääsääntöisesti lääkehoidon koulutuksen saaneiden terveydenhuollon ammattihenkilöiden toimesta ja vastuulla. Ilman lääkehoidon koulutusta ei voi osallistua lääkehoidon toteuttamiseen. Lääkäri tai lääkekoulutuksen saanut hoitaja tekee arvion asukkaan lääketarpeesta. Lääkärit vastaavat lääkehoidon kokonaisuudesta ja kirjoittavat lääkemääräykset sähköisesti potilaskertomukseen. Lääkemääräyksen vastaanottanut hoitaja kirjaa määräyksen välittömästi Ikipihlaja Setälänpihan asiakastietojärjestelmään, Hilkkiaan. Lääkehoitoa toteuttava ammattihenkilö kantaa vastuun omasta toiminnastaan ja lääkehoitoa toteutetaan lääkärin antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti.

Lääkehoidon toteuttaminen vaatii voimassa olevan lääkehoidon luvan. Lääkehoidon toteuttamisesta ovat vastuussa kaikki henkilöt, jotka antavat lääkkeitä asukkaille. Lääkehoitoa toteuttavan tulee ymmärtää lääkemääräys oikein, valmistaa lääke tarvittaessa käyttökuntoon ohjeiden mukaisesti ja huolehtia lääkehoidon toteuttamisesta niin, että oikea asukas saa oikean lääkkeen ja annoksen oikeassa muodossa, oikeana ajankohtana sekä oikeaa annostelutekniikkaa käyttäen. Mikäli lääke ei ole käyttövalmis, lääkehoitoon koulutettu henkilöstä saattaa lääkkeen käyttökuntoon.

Lääkehoidon seuranta sekä asukkaiden tarkkailu ja havainnointi kuuluvat kaikkien hoitajien toimenkuvaan. Mikäli lääkehoito aiheuttaa asukkaalle sivuvaikutuksia tai lääke ei vaikuta terveydentilaan oletetulla tavalla, lääkäri arvioi hoidon jatkamisen tai muuttamisen.

Asukkaan tulee olla mahdollisuuksien mukaan tietoinen lääkkeen käyttötarkoituksesta ja tavasta sekä ymmärtää, minkälaisia mahdollisia haitta-, sivu- ja yhteisvaikutuksia lääke saattaa aiheuttaa. Asukkaalla on oikeus kieltäytyä lääkärin suosittelemasta lääkehoidosta ja saada tarpeitaan vastaavaa hoitoa lääketieteellisesti perustellulla, vaihtoehtoisella, ei kuitenkaan asukkaan vaatimalla tavalla. Näitä periaatteita on myös aina mahdollisuuksien mukaan pyrittävä noudattamaan.

Toimintayksikössä nimettyjen lääkehoidon vastuuhenkilöiden, ensisijaisesti vastuulääkärin, vastaavan sairaanhoitajan ja palveluvastaavan tehtäviin kuuluu toimipistekohtaisesti uusien työntekijöiden osaamisen ja perehdyttämisen varmistaminen, poikkeamien seuranta sekä lääkkeenjakokäytäntöjen kehittäminen. Opiskelijat eivät saa toteuttaa itsenäisesti lääkehoitoa työssäoppimisen harjoittelujaksolla. Opiskelija voi toteuttaa lääkehoitoa vähintään koulutustaan vastaan nimetyn terveydenhuollon ammattilaisen välittömässä valvonnassa.

Lääkehoitosuunnitelmasta käy ilmi henkilöstön tarvittava määrä kulloisessakin työvuorossa. Henkilöstörakenteen tulee olla työyksikön vaativustason mukainen, jotta jokaisessa työvuorossa on mahdollista toteuttaa lääkehoitoa turvallisesti (Terveydenhuoltolaki 4pykälä), myös lomien ja sairauspoissaolojen aikana.

Ikipihlaja Setälänpiha on ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen yksikkö, joka on erikoistunut ikäihmisten vaatimaan tehostettuun palveluasumiseen ja laitoshoitoon. Lisäksi on asukkaita myös muista asiakasryhmistä, kuten mielenterveys-, päihde- ja vammaispalveluista. Lääkehoitoa toteutetaan pääasiassa suun kautta annettavalla lääkityksellä, mutta myös muita lääkkeenantotapoja on käytössä asukkaasta riippuen (silmä- ja korvatippoja, inhalaatiolääkkeitä, lääkelaastoreita, peräruiskeita ja suppoja, vagitorioita, voiteita ja geelejä).

Ikipihlaja Setälänpiha on jaettu kolmeen ryhmäkotiin. Ikipihlaja Setälänpihassa on tehostetun palveluasumisen paikkoja ikääntyneille 21, laitoshoidon paikkoja on 24 ja muut -ryhmän (mielenterveys- ja päihde sekä vammaispalveluasiakkaat) paikkoja on yhteensä 6. Ikäjakautuma on tällä hetkellä 52-102 vuotta ja asukasmäärä 30.

Hoitohenkilöstö koostuu palveluvastaavasta (SH YAMK), vastaavasta sairaanhoitajasta (TH YAMK), lähihoitajista, hoiva-avustajista sekä osa-aikaisesta fysioterapeutista. Aamu- ja iltavuoroissa on yhteensä viisi 6

hoitajaa ja yövuoroissa 2. Lisäksi sijaisena on ajoittain lähihoitaja- tai sairaanhoitajaopiskelijoita, jotka voivat lääkeluvan suoritettuaan osallistua lääkehoitoon nimetyn ohjaajan vastuun alaisena. Työssäoppimajaksoilla opiskelijoilla on ohjaaja, joka vastaa lääkehoidon toteuttamisesta ja tarkastaa opiskelijan antamat lääkkeet.

Henkilöstön määrä Setälänpihassa, vakituinen henkilökunta 27.7.2022

Ammattinimike	Lukumäärä
Palveluvastaava, sh yamk	1
Vastaava sairaanhoitaja, th yamk	1
Sairaanhoitaja	3
Lähihoitaja	12,4
Hoiva-avustaja	2
Fysioterapeutti	0,2

Ajankohtainen paikkamäärä Ikipihlaja Setälänpihassa 27.7.2022

Paikka	Paikkamäärä	Paikalla	Yhteensä		
vanhus, laitos	24	2	30		
vanhus, tehpa	21	21			
muut	6	7			

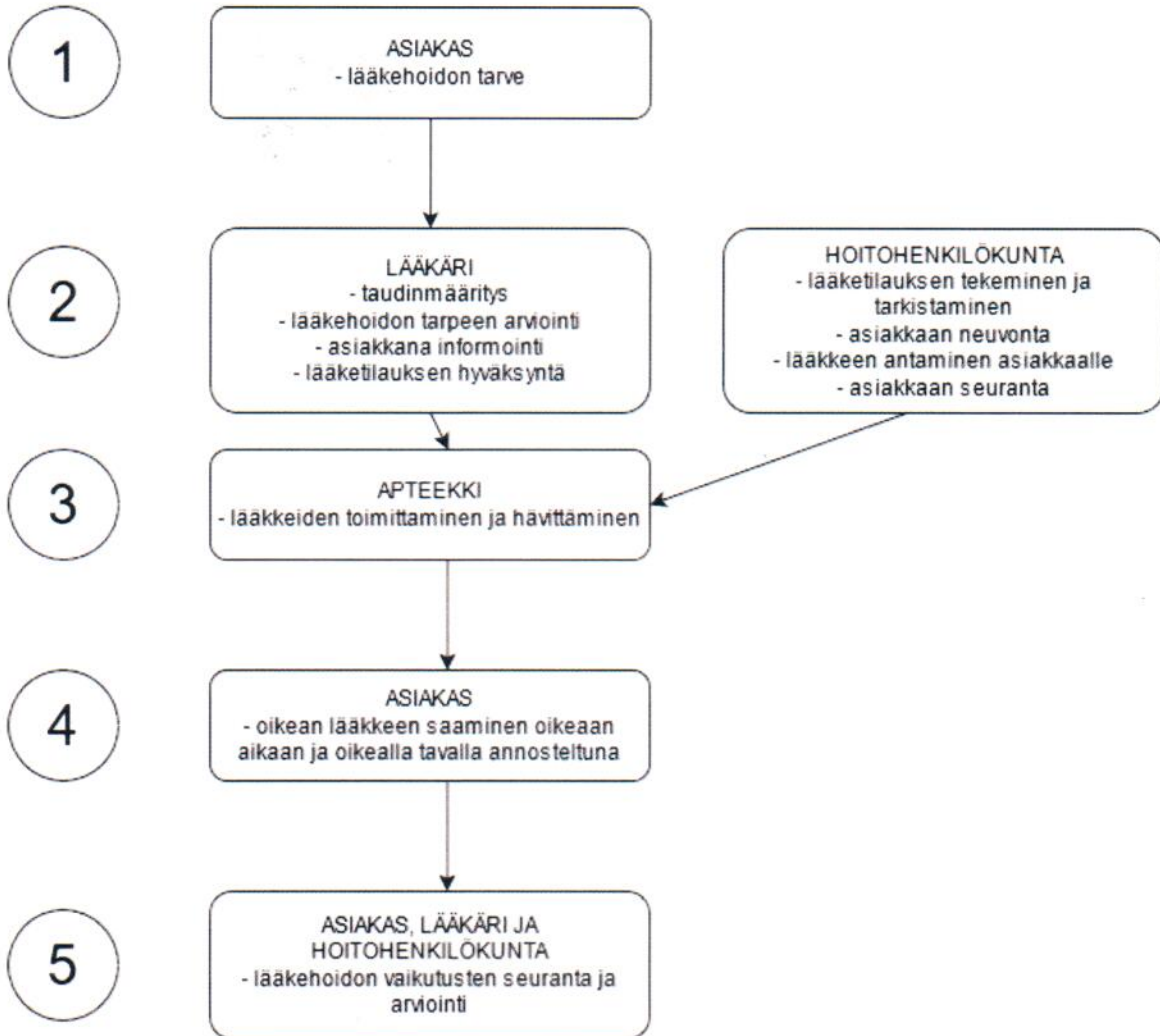
Yksikössämme toimii kaksi lääkäriä, laitoshoidon asukkaiden hoitavana lääkärinä toimii Pihlajalinnan Etälääketieteen yksikön lääkäri, ensisijaisesti geriatri Sanna Maula ja muiden asukkaiden lääkeasioista vastaa Härkätien terveyskeskuksen lääkäri.

Yksikön lääketieteellinen vastuu on delegoitu Pihlajalinnassa LT, geriatrian ja yleislääketieteen el Sanna Maulalle (Pihlajalinna Terveys Oy / Etälääketieteen yksikkö).

Päivystävän lääkärin tavoittaa Tyksin päivystyksestä, jossa toimii konsultoiva lääkäri. Hänet tavoittaa Tyksin keskuksen kautta, p. 02-313 0000. Virka-aikana konsultoidaan ensisijaisesti hoitavaa lääkäriä joko terveyskeskuksessa tai Pihlajalinnan vastuulääkäripalvelussa.

LÄÄKEHOIDON VAIHEET

2. Lääkehoitoon liittyvien riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen

Lääkehoidon turvallisuus on osa asukasturvallisuutta. Lääkehoitoon liittyy aina riskejä. Lääkehoidon haittoille ovat erityisen alttiita iäkkäät monisairaat, maksa- ja munuaissairauksia sairastavat asukkaat sekä mahdollisesti allergiset asukkaat. Terveystietoa ja Fimean sivuilta saadaan tietoa lääkkeistä ja niiden riskeistä edellä mainituille asukkaille. Lääkitysvirheistä kerrotaan asukkaalle/omaiselle, ilmoitetaan hoitavalle tai virka-ajan ulkopuolella päivystävälle lääkärille ja toimitaan lääkärin hoito-ohjeiden mukaan. Lääkepoikkeamista tehdään lääkepoikkeamailmoitus. Lääkepoikkeamat käydään aina yhdessä hoitohenkilöstön kanssa läpi talonkokouksissa ja mietitään, miten poikkeama voitaisiin välttää tulevaisuudessa. Huumaavat lääkkeet säilytetään lääkehuoneen lääkekaapissa erillisessä kassakaapissa, jossa on numerokoodi. Huumaavien sekä pääasiassa keskushermostoon vaikuttavien lääkkeiden kulutusta seurataan. Lääkehoitoon osallistuva henkilökunta suorittaa LOVE-koulutuksen.

Lääkehoidon arvioinnissa huomioitavaa:

- Asukas voi ilmaista omia kokemuksiaan eri keinoin: muista odottaa vastausta, käytä selkokieltä, kuvia tai kipujanaa
- Asukkaan ikä ja sairaudet, toimintakyky ja avuntarve
- Oireet, kaatumisriski (verenpaine- ja huimaus)
- Onko muistisairauteen viittaavaa (tarvittaessa esim. Painad-kipumittarin käyttö)
- Munuaisten tai maksan toiminnan heikentyminen
- Anemia, verenvuotoriskit

Lääkkeiden farmakokinetiikkaan vaikuttavat iän ja sairauksien aiheuttamat muutokset. Vanhetessa munuaisten toiminta heikkenee ja lääkeaineiden erittyminen virtsaan hidastuu. Myös maksan toiminta saattaa heiketä ja näin lääkeaineiden metabolia eli hajoaminen on hitaampaa. Vanhuksilla riski lääkeaineiden yliannosteluun kasvaa lääkkeen eliminaation hidastuessa, mikäli lääkeannosta ei pienennetä. Yleisesti yli 80-vuotiaiden lääkeannosten tulisi olla puolet normaalista annoksesta, lääkitys aloitetaan pienellä annoksella ja annostelun tulisi olla yksinkertaista.

- Lääkityksessä huomioidaan sekä pitkäaikaiset että akuutit sairaudet
- Asukkaan ominaisuudet, kuten ikä tai perussairauteen liittyvä munuaisten tai maksan vajaatoiminta, lisäävät lääkehoidon riskejä
- Pääasiassa keskushermostoon vaikuttavilla lääkeaineilla on usein voimakkaampi vaikutus ikäänntyneeseen, farmakologisten ominaisuuksiensa perusteella ne altistavat väärinkäytölle, omaavat kaupan terapeuttisen leveyden ja aiheuttavat interaktioita muiden lääkkeiden tai päihteiden kanssa.
- Rauhoittavina tai unilääkkeinä käytettävät bentsodiatsepiinit, voimakkaat kipulääkkeet eli opiaatit ja antikolinergiset lääkkeet saattavat aiheuttaa herkästi sekavuutta ja muistihäiriöitä.

- Monet psyykelääkkeet, kuten neuroleptit ja antikolinergisesti vaikuttavat lääkeaineet voivat aiheuttaa myös ummetusta, virtsaamisvaikeuksia, suun kuivumista sekä silmänpaineen nousua ikääntyneillä
- Verenpainetta alentavilla kalsiumkanavan salpaajilla (laajentaa verisuonia esim. Alodipiini) ja diureeteilla on usein tehokkaampi vaikutus iäkkäisiin verrattuna nuorempiin. Päinvastainen vaikutus on iäkkäiden kohdalla beetasalpaajien ja ACE-estäjien kanssa.
- Verenpaineen alentamiseen käytettävät lääkeaineet voivat laskea verenpainetta liikaa ja aiheuttaa huimausta, sillä verenpaineet säätelyjärjestelmä heikentyy iän myötä.
- Beetasalpaajien käyttö voi johtaa sydämen vajaatoimintaan sekä kortikosteroidit ja diureetit saattavat heikentää sokeritasapainoa elimistössä ja näin vaikuttaa diabeteksen syntymiseen.
- Tietoa ikääntyneille käyttökelpoisista ja vältettävistä lääkkeistä saa Fimea Lääke75+-lääkitystietokannasta https://www.fimea.fi/laakehaut_ ja_luettelot/laake75-

Lääkehoidon riskikohdat lääkehoidon toteuttamisen näkökulmasta

- Asukkaan lääkekielteisyyys
- Lääkkeiden yhteisvaikutukset, monilääkitys
- Lääkehoidon puutteellinen ohjaus
- Lääkkeiden saatavuus
- Pällekkäiset lääkitykset
- Puutteellinen tiedonkulku
- Potilasohjauksen riittävyys
- Kiire ja muut häiritsevät tekijät
- Riskilääkkeiden tunnistaminen
- Oikea valmiste (eri kauppanimellä olevat samaa ainetta sisältävät lääkkeet), vahvuus ja annos. Jos epäselvyyttä, tarkistetaan asia Terveystietokannasta tai avoapteekista.
- Lääkemuutosten ja hoito-ohjeiden tiedonkulku koko henkilöstölle. Lääkemuutokset vaikutusten tiedämys ja arviointi hoitotyössä saattaa välillä jäädä vähäiselle huomiolle.
- Lääkelehden päivitykset silloin, kun työvuorossa ei ole sairaanhoitajaa. Esim. lääkitykseen on tullut akuutisti muutos eli lääkettä on vähennetty, lisätty tai aloitettu uusi lääke

- Asukkaiden sekoittaminen toisiinsa voi aiheuttaa lääkkeen antamisen väärälle asukkaalle -> kysy nimeä ja varmista vielä työkaverilta
- Samalta näyttävät ja kuulostavat lääkkeet (LASA)
- Koulutetun henkilökunnan (sh/lh) saatavuus/riittävyys työvuoroissa (sairauslomat/loma-aika) ja sijaistyövoiman osaamisen varmentaminen sekä perehdytys
- Lääkehuoneessa työskentely
- Kaikkien työntekijöiden tulee omalla käyttäytymisellään varmistaa lääkkeidenjakajalle työrauha. Lääkkeenjako vaatii keskittymistä ja hiljaisuutta lääkehuoneessa.

Lääkehoidon poikkeama- tai läheltä piti-tilanteesta tehdään aina lääkehoidon poikkeamailmoitus Pihlajalinna Intrassa. Poikkeamailmoituksen tekee se työntekijä, joka on havainnut poikkeaman. Ilmoitus tehdään heti tai niin pian kuin mahdollista. Poikkeamailmoitus ohjautuu yksikön palveluvastaavalle ja vastaavalle sairaanhoitajalle, jotka ottavat poikkeaman käsittelyyn sen kiireellisyys huomioiden henkilökunnan yhteisessä viikko- tai kuukausipalaverissa. Poikkeamailmoituksella ei haeta syyllisiä vaan keksitään yhdessä keinoja, joilla vastaava tapahtuma voitaisiin tulevaisuudessa välttää.

Ikipihlaja Setälänpihassa riskitilanteita lääkehoitoon voi aiheuttaa rauhaton lääkkeenjako-tilanne, koulutetun henkilökunnan riittävyys työvuorossa esimerkiksi loma-aikoina tai äkillisen sairauspoissaolojen vuoksi. Samalta kuulostavien tai näyttävien lääkkeiden sekoittaminen keskenään tai lääkevahvuuksien huomioiminen.

Ikipihlaja Setälänpihassa riskilääkkeitä ovat:

- lyhyt- ja pitkävaikutteinen insuliini
- suorat antikoagulantit (esim. Eliquis, Xarelto)
- opioidilääkkeet:
 - buprenorfiinilaastarit
 - fentanyylilaastarit
 - pitkävaikutteinen oksikodoni
 - lyhytvaikutteinen oksikodoni
 - parenteraalinen oksikodoni
 - Stesolid -rectiolit

- suun kautta annosteltavat bentsodiatsepiinit: oksatsepaami, loratsepaami, tematsepaami, tsopikloni ja tsolpideemi
- epilepsialääkkeet esim. Deprakine

Muita mahdollisia riskilääkkeitä Ikipihlaja Setälänpihassa olisivat digoksiini, osa reumalääkkeistä (metotreksaatti), Marevan sekä klotsapiini, mutta tällä hetkellä ei näitä lääkkeitä ole asukkaiden käytössä.

Ikipihlaja Setälänpihassa lääkehoidon haitoille erityisen riskialttiita ovat hyvin iäkkäät, monisairaat ja hauraat asukkaat. Asukkaat, jotka eivät itse pysty valvomaan/huolehtimaan lääkehoidostaan. Asukkaat, joilla on nielemisvaikeuksia.

3. Henkilöstön vastuut, velvollisuudet ja työnjako

Työntekijä on vastuussa suorittamistaan työtehtävistä. Työntekijä on velvollinen ilmoittamaan, jos hän arvioi, ettei hallitse hänelle annettuja työtehtäviä. Tällöin työnantajan tulee järjestää täydennyskoulutusta, muuttaa työntekijän tehtäviä tai muulla tavoin huolehtia asukasturvallisuudesta ja palvelujen laadusta.

3.1 Toimintayksikön johtovastuu

Terveydenhuollosta ja lääketieteellisesti käytännön toiminnasta vastaa vastaava lääkäri. Vastaavalla lääkärillä on kokonaisvastuu yksikön lääketieteellisestä toiminnasta. Hän tai hänen määräämänsä lääkäri (Valviran julkaisu 14.2.2017) myöntää lääkehoitoluvat kirjallisena omalle toiminta-alueelleen.

Hoitotyöstä ja omavalvontasuunnitelman päivityksestä vastaa yksikköön nimetty palveluvastaava. Yksikön sairaanhoidollisen työn toteutuksesta vastaa vastaava sairaanhoitaja. Konsernin lääketieteellinen johtaja vastaa konsernitasolla omavalvonnan ajantasaisuudesta ja toteutumisesta yhteistyössä terveydenhuollon palveluista vastaavien johtajien ja yksiköiden vastaavien lääkäreiden kanssa.

Työnantaja päättää eri ammattiryhmien välisestä työnjaosta. Työnjaon tulee olla selkeä ja kaikkien yksikön työntekijöiden tiedossa. Työnantaja vastaa siitä, että työntekijöillä on riittävä tehtäviensä suorittamiseen tarvittava osaaminen sekä siitä, että lääkehoito on asukkaille turvallista. Tämän vuoksi työyksiköissä tulee kaikkina aikoina olla lääkehoitoon koulutettua ja osaavaa henkilökuntaa.

3.2 Palveluvastaava

Ikipihlaja Setälänpihan palveluvastaava vastaa työnjaosta ja muiden vastuuhenkilöiden nimeämisestä. Palveluvastaavalla on kokonaisvastuu lääkehoidon toteuttamisesta, tehtävänjaon päättämisestä, siihen liittyvästä ohjauksesta, neuvonnasta ja valvonnasta sekä työyksikön toimivuuden huolehtimisesta. Palveluvastaava vastaa myös tarvittavista luvista ja osaltaan lääkehoidon toteuttamiseen liittyvistä toimintaprosesseista. Palveluvastaava yhdessä vastaavan sairaanhoitajan kanssa tarkastaa luvansaannin edellytykset (esim. LOVE-suoritusmerkinnät) ja valmistelee henkilöstön lääkehoidon lupa-asiat luvista päättävälle lääkärille sekä skannaa lääkärin allekirjoittaman lääkehoitoluvan Sympa HR- järjestelmään. Alkuperäisen lääkeluvan säilyttää työntekijä. Palveluvastaava yhdessä vastaavan sairaanhoitajan kanssa varmistavat säännöllisesti, että työntekijät hallitsevat tarpeelliset työtehtävät yksikössä.

3.3 Vastaava sairaanhoitaja

Ikipihlaja Setälänpihan vastaava sairaanhoitaja vastaa tarvittavista luvista sekä osaltaan lääkehoidon toteuttamiseen liittyvistä prosesseista. Vastaava sairaanhoitaja yhdessä palveluvastaavan kanssa tarkastaa luvansaannin edellytykset (esim. suoritusmerkinnät) ja valmistelee henkilöstön lääkehoidon lupa-asiat luvista päättävälle lääkärille. Alkuperäisen lääkeluvan säilyttää työntekijä. Vastaava sairaanhoitaja yhdessä palveluvastaava kanssa varmistavat säännöllisesti, että työntekijät hallitsevat tarpeelliset työtehtävät yksikössä.

Vastaava sairaanhoitajan työnkuva lääkehoidossa

- LOVE-vastaava (näyttöjen vastaanottaja, varmistaa lääkelupien olemassaolon)
- Lääketilausten teko
- Lääkehuoneen kuukausittaiset inventaarit

- Vanhentuneiden lääkkeiden hävitys asianmukaisesti apteekkiin
- Asukkaiden lääkehoidon ajantasaisuus
- Akuuttilääkevarastosta vastaaminen
- Vastaa lääkehuoneesta ja lääkekaapeista
- Lääkehuoneen ja -kaapin yleissiisteys, järjestyksen seuranta ja ylläpito
- Lääkkeiden oikeanlainen ja turvallinen sijoittelu
- Vastaa yhteistyöstä apteekin kanssa (seuraa apteekin tiedotteita ja infoaa näistä myös muuta henkilökuntaa)

Lisäksi vastaavan sairaanhoitajan työnkuvaan kuuluu myös laillistettujen terveydenhuollon ammattihenkilöiden työnkuva lääkehoidon suhteen. Kts. alla.

3.4 Lääkäri

Asukkaan lääketieteellisestä hoidosta vastaa aina lääkäri. Lääkäri vastaa lääkkeen määräämisestä ja lääkehoidon kokonaisuudesta laatien tarpeelliset sähköiset lääkemääräykset ja antaen hoitajille kirjalliset hoito-ohjeet. Lääkäri vastaa yhteistyössä lääkehoidon koulutuksen saaneen terveydenhuollon ammattihenkilön kanssa hoidon tarpeen arvioinnista, lääkehoidon ohjauksesta, neuvonnasta ja vaikuttavuuden arvioinnista. Lääkäriin tehtävänä on ottaa huomioon lääkehoidon toteutettavuus lääkettä määrätessään. Tämä tarkoittaa moniammatillisen osallistumisen ja yhteistyön huomioimista lääkehoidon toteuttamisessa. Ikipihlaja Setälänpihan vastuulääkärinä toimii geriatri Sanna Maula (Pihlajalinna Terveys Oy, Etälääketieteen yksikkö). Sanna Maula vastaa myös laitosasiakkaiden lääketieteellisestä hoidosta. Muiden asukkaiden lääkäri on Härkätien terveyskeskuksesta.

3.5 Lääkehoitoon koulutetut laillistetut terveydenhuollon ammattihenkilöt (sairaanhoitajat)

Lääkehoitoon koulutetut laillistetut terveydenhuollon ammattihenkilöt vastaavat lääkehoidon toteuttamisesta lääkärin määräysten mukaisesti sekä yksikön lääkehuollosta. He vastaavat lääkehoidon toteuttamisen kokonaisuudesta niin, että lääkehoito on asukkaille turvallista. Sairaanhoitajat saattavat lääkkeet käyttökuntoon, jakavat lääkkeitä asukaskohtaisiksi annoksiksi, osallistuvat luonnollista tietä annettavaan lääkehoitoon ja antavat injektioita ihon alle ja lihakseen. Mikäli työyksikössä toteutetaan vaativaa lääkehoitoa, laillistettujen terveydenhuollon ammattihenkilöiden tulee erikseen osoittaa taitonsa siihen. He voivat osallistua vaativaan lääkehoitoon, joka Ikipihlaja Setälänpihassa tarkoittaa influenssarokotteen antoa, jos he ovat osoittaneet osaamisensa ja saaneet lisä- ja täydennyskoulutusta sekä henkilökohtaisen kirjallisen luvan. He seuraavat asukkaan tilaa, oireita ja lääkehoidon vaikuttavuutta hoidon toteuttamisen aikana ja sen jälkeen.

Lisäksi sairaanhoitajat osallistuvat asukkaan ohjaukseen, neuvontaan ja itsehoidon tukemiseen. He vastaavat myös mm. muiden ammattiryhmien ohjaamisesta ja koulutuksesta. Lääkekaapista vastaavat ammattihenkilöt valvovat yhdessä vastaavan sairaanhoitajan kanssa lääkekaapin toimintaa. Heidän tehtäviin kuuluvat lääkehuoneen ja -kaapin yleisen siisteyden ja järjestyksen seuranta ja ylläpitäminen, vanhenevien lääkkeiden seuranta ja vanhentuneiden lääkkeiden poistaminen sekä lääkkeiden oikea ja turvallinen sijoittelu. Lääketilaukseen määritellyt vastuuhenkilöt pääsääntöisesti hoitavat lääketilaukset. Vastaava sairaanhoitaja

ja lääketilauksista vastaavat hoitajat seuraavat apteekin tiedotteita ja ohjeistuksia sekä toimittavat apteekkiin pyytämät tiedot ja selvitykset. Uusista ohjeistuksista informoidaan koko henkilökuntaa.

3.6 Lääkehoitoon koulutetun nimikesuojatun terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävät (lähihoitajat)

Terveydenhuollon ammattihenkilöt vastaavat lääkehoidon toteuttamisesta lääkärin määräysten mukaisesti. Lääkäri vastaa yhteistyössä hoitotyöntekijöiden kanssa hoidon tarpeen arvioinnista, lääkehoidon ohjauksesta, neuvonnasta ja lääkkeen vaikuttavuuden arvioinnista. Lähihoitajat voivat jakaa lääkkeitä asukaskohtaisiksi annoksiksi ja antaa lääkkeitä (muuta kuin PKV-lääkkeitä ja huumausainelääkkeitä) luonnollista tietä. Lähihoitajakoulutusta edeltäneeseen vastaavaan ammatilliseen koulutukseen (perushoitajat, apuhoitajat, mielisairaanhoitajat, mielenterveyshoitajat, lastenhoitajat) ei sisällynyt yhtä laajoja lääkehoidon opintoja, joten työnantajan on selvítettävä heidän suorittamansa lääkehoidon opinnot ja osaamisensa yksilöllisesti ja määrittää tarvittava lisäkoulutus ja näytöt (Liite 1, Liite 2.)

Lähihoitajat voivat antaa lääkkeen injektiona lihakseen ja ihon alle, jos osaaminen on varmistettu, heidät on perehdytetty tähän ja heillä on kirjallinen lupa (Liite 1). Lähihoitajat voivat osaamisen varmistamisen ja kirjallisen luvan saatuaan osallistua myös PKV- ja/tai huumausainelääkehoidon toteuttamiseen, joka käsittää lääkkeiden annon ja lääkkeiden jakamisen.

3.7 Lääkehoitoon koulutusta saaneen sosiaalihuollon ammattihenkilöstön tehtävät

Sosiaalihuollon ammatillinen henkilöstö, jonka koulutukseen on sisällynyt laajuudeltaan vähintään nimikesuojatun terveydenhuollon ammattihenkilön lääkehoidon osaamisvaatimukset voi jakaa lääkkeitä asukaskohtaisiksi annoksiksi ja annostella lääkkeitä lihakseen / ihon alle sekä toteuttaa PKV-lääkehoitoa riittävän lisäkoulutuksen, osaamisen varmistamisen ja myönnetyn kirjallisen luvan jälkeen. Sosiaalialan tutkinnon suorittaneet toteuttavat lääkehoitoon liittyviä tehtäviä lääkehoitoon liittyvän koulutuksensa ja yksikön lääkehoitosuunnitelmassa mainittujen rajoitusten mukaisesti.

3.8 Lääkehoitoon kouluttamaton henkilöstö (hoiva-avustajat)

Lääkehoitoon kouluttamaton henkilöstö tarvitsee aina lääkehoidon koulutusta ennen lääkehoidon toteuttamiseen osallistumista. Tarvittavan koulutuksen sisältö arvioidaan työtehtävissä tarvittavan osaamisen ja toimintayksikössä toteuttavan lääkehoidon vaatimusten mukaan. Lääkehoitoon peruskoulutukseltaan kouluttamattoman henkilön lääkehoidon koulutuksena Aluehallintovirasto (AVI) suosittelee suoritettavaksi vähintään Lääkehoidon osaaminen verkossa (LOVe)-opintojen LOP-lääkehoidon perusteet osioita tai vastaavaa lääkehoidon koulutusta, koska LOVE-opintojen MiniLOP-koulutus on sisällöltään suppea, eikä anna riittävän laajaa osaamista lääkehoidon toteuttamiseen. Toiminnassa on kuitenkin pyrittävä siihen, että lääkehoitoa toteuttavat vain terveydenhuollon laillistetut ammattihenkilöt ja terveydenhuollon nimikesuojatut ammattihenkilöt. Kouluttamaton henkilöstö ei voi käsitellä PKV- ja N-lääkkeitä.

Lääkehoitoon kouluttamaton henkilöstö käsittää Ikipihlaja Setälänpihassa hoiva-avustajat. Hoiva-avustajilta edellytetään LOVE- opinnoista suoritettavaksi LOP- ja PKV -osiot sekä lääkenäytöt. Osaamisen varmistamisen ja myönnetyn kirjallisen luvan jälkeen, he voivat antaa lääkkeitä asukaskohtaisista annoksista asukkaille luonnollista reittiä. Hoiva-avustaja ei voi toimia lääkevastaavana työvuorossa.

3.9 Tarvittaessa työhön kutsuttavan sijaisen ja määräaikaisen työntekijän tehtävät

Sijaisen ja määräaikaisen työntekijän lääkehoitoon osallistuminen edellyttää lääkehoitosuunnitelman mukaista perehdytystä, koulutusta ja voimassa olevia lupia hänen koulutustasonsa vaatimalla tavalla. Palveluvastaava arvioi lääkeluvan tarpeellisuuden yksikön toiminnan turvaamisen näkökulmasta.

3.10 Opiskelijat lääkehoidossa

Opiskelijat eivät saa osallistua työssäoppimisen harjoittelujaksolla lääkehoidon toteuttamiseen itsenäisesti. Opiskelija voi toteuttaa lääkehoitoa vähintään koulutustaan vastaavan terveydenhuollon ammattilaisen välittömässä valvonnassa. Vastuu lääkehoidon toteutuksesta on ohjaajalla, joka varmistaa opiskelijan toteuttaman lääkehoidon sekä asukkaalle jaetut ja kirjatut lääkkeet, esimerkiksi nimikirjoituksellaan. Jos sairaanhoitajaopiskelija palkataan sairaanhoitajan sijaisuuteen, hänellä tulee olla 140 opintopistettä eli 2/3 opinnoista suoritettuna. Työnantajan tulee aina varmistaa työntekijän osaaminen ja koulutuksessa suoritettujen lääkehoidon opintojen laajuus, että ne vastaavat työtehtäviä ja että hoito on asukkaalle turvallista. Lähihoitajaopiskelijan toimiessa sijaisena hän ei pääsääntöisesti osallistu lääkehoidon toteuttamiseen. Mikäli toimintayksikön kannalta on tarkoituksenmukaista, että lähihoitajaopiskelija palkattuna sijaisena osallistuu lääkehoidon toteuttamiseen, hän voi **osaamisen varmistamisen jälkeen** (LOP-tentti ja näyttö) antaa valmiiksi annosteltuja lääkkeitä luonnollista reittiä. (THL 2015.) Jokaiselle sosiaali-/terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävässä toimivalle opiskelijalle on nimettävä ohjaaja. Ohjaajan on oltava opiskelijan kanssa vähintään samaan ammattiin valmistunut sosiaali-/terveydenhuollon ammattihenkilö, joka on oikeutettu itsenäisesti harjoittamaan kyseistä ammattia ja jolla on riittävä käytännön kokemus. Ohjaajan on seurattava, ohjattava ja valvottava opiskelijan toimintaa ja puututtava viipymättä mahdollisesti ilmeneviin epäkohtiin sekä keskeyttävä toiminta, jos potilasturvallisuus vaarantuu. Opiskelijan tulee käyttää aina töissä ollessaan nimeänsä, mistä käy ilmi, että kyseessä on opiskelija.

4. Turvalliseen lääkehoitoon perehdyttäminen, lääkehoidon osaamisvaatimukset, osaamisen varmistaminen ja ylläpitäminen

Uusilta työntekijöiltä tarkistetaan ajantasainen ammattioikeus sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekistereiden julkisesta tietopalvelusta, JulkiTerhikistä, ennen työsuhteen aloitusta. Työsuhteen alussa tarkistetaan myös työntekijän aikaisempi kokemus sosiaali- ja terveysalalta sekä suoritettut lisäkoulutukset. Vuosittaisissa kehityskeskusteluissa käydään läpi työntekijän lisäkoulutustarve lääkehoidon toteuttamiseen.

Lääkehoitoon osallistuvalla hoitohenkilökunnalla, myös sijaisilla, tulee olla lääkehoitoon oikeuttavat luvat osiossa 4 kuvatun vastuujon mukaisesti. Lääkeluvan saamisen edellytyksenä on hyväksytysti suoritettu lääkehoidon osaamista kartoittava tentti (LOVe LOP-teoria, lääkelaskut, PKV) sekä kliiniset näytöt. Hyväksytystä tentistä tulostetaan LOVE-todistus. Vastaavan sairaanhoitajan ylläpitämä lista lääkeluvista löytyy lääkehuoneesta ja kopiot lääkeluvista löytyy vastaavalta sairaanhoitajalta sekä skannattuna Sympa järjestelmästä. Vakituisten henkilökunnan tulee suorittaa GER I ja GER II, mutta näitä ei edellytetä varsinaisen lääkeluvan saamiseksi. GER-suorituksia on vaadittu Ikipihlaja Setälänpihan työntekijöiltä vuodesta 2020 lähtien. Rokotteita antavien sairaanhoitajien tulee suorittaa LOVE:n Rokotus-osio. Lisäksi sairaanhoitajien tulee suorittaa KIPU 1 ja 2-osiot, jotta yksikössä olisi riittävästi asiantuntemusta kipulääkityksestä mm. saattohoitotilanteissa.

Työntekijä kirjautuu LOVE-verkkokoulutukseen osoitteessa <https://www2.lovekoulutus.fi/17/> ja luo itse käyttäjätunnukset. LOVE-verkkotunnukset ovat voimassa 3 kk avauspäivästä. Tänä aikana työntekijän tulee opiskella ja suorittaa tentti. LOVE-kurssi merkitään Työvuorovelhoon koulutuksena (suorituspäivämäärä, suoritettu tentti ja käytetty aika). Työajaksi opiskeluajasta luetaan LOP 4 tuntia ja muista osa-alueista 2 tun-

tia per suoritettava osa-alue (PKV, GER I ja II ja Rokotus). Lisäksi suoritukseen kuuluva tenttitilaisuus on työaikaa. Lähihoitaja saa halutessaan suorittaa myös KIPU-osa-alueen, mutta opiskeluaikaa ei lueta työajaksi. Osa-aikaisten työntekijöiden kohdalla LOVE:n opiskeluun eikä tenttiin pääsääntöisesti myönnetä työaikaa, mutta koulutus ja tentin suorittaminen ovat työntekijöille maksutonta.

Tentti suoritetaan valvotuissa olosuhteissa ja tentin tuloksesta saa välittömän palautteen. Lääkelaskuteissa saa käyttää apuna laskinta, paperia ja kynää. Tentin valvoja varmentaa allekirjoituksellaan hyväksytyyn tentin lääkehoidon lupalomakkeeseen (Liite1) tai työntekijän ohjelmasta tulostamaan tenttitodistukseen. Mikäli tenttiä ei läpäise, voi tentin uusia 5 vuorokauden kuluttua yrityksestä. Läpäisemättömien (kaksi yrityskertaa) lääkelaskutestien tai hylättyjen tenttiosioiden jälkeen työntekijälle tarjotaan mini-interventio esim. laskuharjoituksia ja vastausten läpikäyntiä. Mikäli vaadittavat tehtävät eivät tule hyväksytysti suoritettua kolmannen kerran jälkeen, lähetetään esimiehelle viesti tuloksesta ja tarjotaan tenttijälle mahdollisuutta tukiopetukseen. Tukiopetuksen jälkeen on mahdollista yrittää lääkelaskuja tai hylättyä tenttiä lääkelaskuineen vielä kerran. Neljälleen läpäisemättömän yrityksen jälkeen lääkelupa perutaan määräajaksi. Henkilöllä on tämän jälkeen kolme (3) kuukautta aikaa suorittaa työnantajan edellyttämä ja yksikkönsä lääkehoitosuunnitelmaan kirjattu oman ammattiryhmänsä tenttikokonaisuus hyväksytysti. Työnantajan tulee käyttää tilannekohtaisesti harkintaa, voidaanko lääkelupa myöntää.

Näytöt annetaan työntekijöiden yksiköissä nimettyjen sairaanhoitajien valvonnassa. Näytöt tulee suorittaa neljän kuukauden kuluessa tentistä. Näyttöjen vastaanottajilla tulee olla voimassa olevat luvat kaikista lääkehoidon osa-alueista, joista he ottavat näyttöjä vastaan. Lääkehoidon näytön vastaanottajan riittävä kokemus voidaan Valtioneuvoston asetuksen 1089/2010 6§:ää soveltaen määritellä siten, että hän on viimeisen viiden vuoden aikana toiminut vähintään kolme vuotta kyseisellä tehtäväalueella. Näyttöjen arviointi toteutetaan LOVE-valtakunnallisten arviointikriteerien mukaisesti. Arviointikriteerit löytyvät LOVE-verkkokurssien yhteydestä. Mikäli työntekijä ei suorita vaadittuja näyttöjä hyväksytysti, hänellä ei ole lupaa toteuttaa lääkehoitoa. Hylätyn suorituksen jälkeen pidetään palautekeskustelu, jossa läpikäydään ne alueet, joissa työntekijä tarvitsee harjaantumista ja lisäopetusta. Lisäopetuksen ja harjoittelun jälkeen hylätyt näytöt uusitaan.

Lääkelupa on voimassa viisi vuotta. Henkilöt, jotka ovat suorittaneet LOVE-tentin viiden vuoden sisällä muun työnantajan palveluksessa, toimittavat he todistuskopion yksikön palveluvastaavalle tai vastaavalle sairaanhoitajalle. Lisäksi työntekijä antaa kliiniset näytöt osaamisesta, jotka merkitään lääkehoidon lupalomakkeeseen. Mikäli työntekijä on ollut poissa työelämästä vähintään vuoden, tulee hänen antaa kliiniset näytöt uudelleen. uusien lääkelupien suorittamiseen on varauduttava noin puoli vuotta ennen luvan vanhenemista niin, että vaadittaviin suorituksiin ja näyttöihin on riittävästi aikaa. Lääkelupa ei saa vanhentua.

Ihon alle ja lihakseen injektoitavan lääkehoidon lupaa varten työntekijän tulee antaa injektio näytöt. Injektioiden pistämisen yhteydessä varmennetaan työntekijän osaaminen. Näyttöön injektioiden pistämisestä sisältyy lääkkeen käyttökuntoon saattaminen, tekninen suoritus, lisäksi työntekijän on osattavat keskeiset injektiona annettaviin lääkkeisiin sisältyvät lääkkeiden vaikutusmekanismit ja varotoimet. Näytöt injektioiden pistämisestä ottaa vastaan lääkeluvallinen sairaanhoitaja.

Rokotuksia voi antaa vain asianmukaisen koulutuksen saanut terveydenhuollon laillistettu ammattihenkilö. Rokotusosaamiseksi ei riitä, että rokottaja osaa antaa lääkkeen injektiona. Rokottajaan tulee hallita muun muassa rokotteiden käsittelyyn ja säilyttämiseen liittyvät asiat, rokotteiden annostelu ja antotavat, rokotteisiin ja rokottamiseen liittyvät varotoimet ja vasta-aiheet sekä välittömästä rokottamisen jälkeen ilmenevien reaktioiden, mukaan lukien anafylaktisen reaktion, ensihoito. Käytännössä Ikipihlaja Setälänpihassa annetaan vain kausi-influenssa- ja COVID19 -rokotteita sekä joskus pneumokokkrokotteita.

Lääke- ja rokotusluvut myöntää Ikipihlaja Setälänpihan lääketieteellisesti toiminnasta vastaava lääkäri Sanna Maula. Ikipihlaja Setälänpihan vastaava sairaanhoitaja pitää rekisteriä henkilökunnan voimassaolevista lääkeluvista lääkehuoneessa.

Ikipihlaja Setälänpihassa ei toteuteta suonensisäistä neste- tai lääkehoitoa tai tehdä verensiirtoja. Näiden toteuttamisesta vastaa Liedon kotisairaala.

Lääkehoidon vastuuhenkilöt Ikipihlaja Setälänpihassa ovat Anniina Ojanen ja Emmiliina Luostarinen-Lindgren.

Ikipihlaja Setälänpihassa lääkehoidon ja –huollon toteuttamiseen osallistuvan henkilöstön vastuu lääkehoidossa (tehtävät) ja edellytykset osallistua lääkehoidon toteuttamiseen (lupakäytäntö):

Lääkehoitoa toteuttava henkilöstö (tutkinto)	Vastuu lääkehoidossa (tehtävät)	Osaamisen varmistaminen ja tarvittava täydennyskoulutus	Näytön vastaanottaja/ Lääkeluvan myöntäjä
Sairaanhoitaja, terveydenhoitaja (amk)	Potilaan lääkityksen ja riskitietojen selvittäminen, lääkehoidon tarpeen ja muutostarpeen tunnistaminen, lääkehoidon toteutuksen suunnittelu, toteutus, lääkehoidon toteutumisen seuranta ja vaikuttavuuden arviointi, lääkityksen tarkistus, lääkehoidon dokumentointi ja ohjaus Tiedon välittäminen potilasta hoitaville ammattihenkilöille, potilaille ja omaisille	LOVe-kurssit <ul style="list-style-type: none"> ○ LOP teoria ja laskut ○ PKV ○ Rokotuskoulutus ○ GER teoria 1 ja 2 ○ KIPU 1 ja 2 ○ kipupumpukoulutus Härkätien terveyskeskuksessa Näytöt: <ul style="list-style-type: none"> ○ lääkkeenjako dosettiin 3-5 kertaa oikein ○ ihonalainen (s.c.) injektio ○ lihaksen sisäinen (i.m.) injektio ○ huumausaineen ja PKV-lääkkeen käsittely ja antaminen ○ rokottaminen ○ kipupumpun keskeiset toiminnot, kun avosairaala aloittaa hoidon 	Näytön vastaanottaja: Kokenut lääkehoitoa toteuttava laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö Kipupumpun osalta avosairaalan kokenut lääkehoitoa toteuttava laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö Luvan myöntäjä: Toimintayksikön lääkehoidosta vastaava lääkäri
Lääkehoidon koulutuksen saanut nimikesuojattu terveydenhuollon ammattihenkilö (esim. lähihoitaja)	Potilaan lääkityslistan ajantasaisuuden tarkistus ja riskitietojen selvittäminen, lääkehoidon tarpeen ja muutostarpeen tunnistaminen, lääkehoidon toteutus, lääkehoidon toteutumisen ja vaikutuksen seuranta, lääkehoidon dokumentointi ja lääkehoidon toteutukseen liittyvä välitön lääkehoidon ohjaus Tiedon välittäminen potilasta hoitaville ammattihenkilöille, potilaille ja omaisille	LOVe-kurssit <ul style="list-style-type: none"> ○ LOP teoria ja laskut ○ PKV ○ GER teoria 1 ja 2 Näytöt: <ul style="list-style-type: none"> ○ lääkkeenjako dosettiin 3-5 kertaa oikein ○ ihonalainen (s.c.) injektio ○ lihaksen sisäinen (i.m.) injektio ○ huumausaineen ja PKV-lääkkeen käsittely ja antaminen ○ kipupumpun valmiiksi lukitun bolusannoksen anto, kun asukas tarvitsee kipupumppua 	Näytön vastaanottaja: Kokenut lääkehoitoa toteuttava laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö Luvan myöntäjä: Toimintayksikön lääkehoidosta vastaava lääkäri

Sosiaali-alan ammattihenkilö, jonka peruskoulutukseen **on sisältynyt laajuudeltaan vähintään nimikesuojatun terveydenhuollon ammattihenkilön lääkehoidon osaamisvaatimukset**, esim. osa geronomi ja sosionomi AMK-tutkinnon suorittaneista

Osallistuminen lääkehoidon toteuttamiseen, mikäli on saanut siihen riittävän lääkehoidon koulutuksen ja osallistuminen on varmistettu.

Lääkehoidon tarpeen ja muutostarpeen tunnistaminen, lääkkeiden antaminen ohjeiden mukaisesti, lääkehoidon toteutumisen ja vaikutuksen seuranta ja lääkehoidon dokumentointi yksikön ohjeiden mukaisesti.

Tiedon välittäminen potilasta hoitaville ammattihenkilöille, potilaille ja omaisille

LOVe-kurssit:

- LOP teoria ja laskut
- PKV
- GER teoria 1 ja 2

Näytöt:

- Lääkkeenjako dosettiin 3-5 kertaa oikein
- ihonalainen (s.c.) injektio
- lihaksen sisäinen (i.m.) injektio
- huumausaineen ja PKV-lääkkeen käsittely ja antaminen
- kipupumpun valmiiksi lukitun bolusannoksen anto, kun asukas tarvitsee kipupumppua

Näytön vastaanottaja:

Kokenut lääkehoitoa toteuttava laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö

Luvan myöntäjä: Toimintayksikön lääkehoidosta vastaava lääkäri

Lääkehoitoon kouluttamaton henkilöstö (esimerkiksi sosionomi, jolla ei lääkehoidon koulutusta, esim. hoiva-avustaja)

Osallistuminen lääkehoidon toteuttamiseen lisäkoulutuksen jälkeen ohjattuna

Tiedon välittäminen potilasta hoitaville ammattihenkilöille

LOVe-kurssit:

- LOP teoria ja laskut
- PKV

Näytöt:

- Valmiiksi jaettujen lääkkeiden antaminen luonnollista tietä

Näytön vastaanottaja:

Kokenut lääkehoitoa toteuttava laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö

Luvan myöntäjä: Toimintayksikön lääkehoidosta vastaava lääkäri

Kartoitetaan lääkehoitoon osallistuvan henkilöstön osaaminen

- todistukset ja luvat
- kokemus
- Julki-Terhikki

Lääkehoidon perehdyttämisen suhteen uusilla työntekijöillä ja opiskelijoilla on lääkehoidon perehdytys-suunnitelma, joka on liitteenä (Liite 3) Mikäli työntekijä on ollut poissa työstä yhtäjaksoisesti vuoden ajan, suorittaa hän lääkeluvat uudelleen, tähän kuuluu niin teoriaosuudet kuin näytötkin. Lääkehoidon perehdytuksesta vastaa vastaava sairaanhoitaja. Sijaisien on mahdollista suorittaa lääkeluvat Setälänpihassa. Sijaisien on mahdollista käyttää hyödyksi jo muualla suorittamiaan teoriaosuuksia lääkehoitoon liittyen. Näytöt tulee suorittaa Setälänpihassa. Näyttöihin kuuluvat pkv-näyttö, lääkkeiden jako, s.c. ja i.m. pistokset.

Lääkehoidon täydennyskoulutuksen suhteen selvitetään erityiskoulutuksen tarpeet, kuten pistettävät n-lääkkeet ja rokotusluvut. Täydennyskoulutuksen toteutumisesta pidetään rekisteriä. Lääkehoidon suhteen henkilökunta saa esittää toivomuksia lääkehoidon koulutuksiin liittyen.

5. Lääkkeen määräämiskäytänteet

Lääkkeen määrääjä arvioi potilaan/asukkaan lääkehoidon tarpeen ja tarkistaa muun lääkityksen ennen lääkemääräyksen antamista tai uudistamista. Lääkkeen määrääjä kirjaa kaikki antamansa ja uusimansa lääkemääräykset potilastietojärjestelmään. Lääkemääräys annetaan sähköisesti. Sähköinen lääkemääräys tallennetaan keskitettyyn valtakunnalliseen Kelan ylläpitämään tietokantaan (Reseptikeskus). Sosiaali- ja terveysministeriö suosittelee, että vanhusten lääkityksen tarve ja turvallisuus arvioidaan vähintään kerran vuodessa. Ikipihlaja Setälänpihassa asukkaille pidetään vähintään kerran vuodessa hoitokokous, jossa käydään läpi asukkaiden vointia sekä myös lääkelistaa, näin varmistetaan siitä, että lääkitykset sekä niiden tarve käydään vuosittain läpi.

Ikipihlaja Setälänpihassa Liedon terveyskeskuksen lääkäri kirjaa organisaationsa potilastietojärjestelmään lääkehoitomerkinnot, lähettää suoran kopion tekstistään vastaavalle sairaanhoitajalle salatulla sähköpostilla. Kierrolla mukana ollut sairaanhoitaja (yleensä vastaava sairaanhoitaja) kopio tekstin sellaisenaan Hilikka-asiakastietojärjestelmään. Merkinnot alkuun kirjataan määräyksen antaneen lääkärin nimi. Kun asiakkaan lääkitystä määrätään aloitettavaksi/muutettavaksi, määräyksen vastaanottanut hoitaja kirjaa sen asiakkaan tietoihin Lääkitys välilehdelle sekä tulostaa lääkkeenjako-kansioon ajantasaisen lääkelistan. Mikäli lääkitys edellyttää kontrollointia esimerkiksi laboratorionäyttein, vastaava sairaanhoitaja ohjelmoi ne Hilikkaan sekä kirjaa ne Hilkan asiakaskalenteriin oikeaan aikaan otettaviksi. Reseptien uusintapyyntöistä huolehtii vastaava sairaanhoitaja. Mikäli asiakas käy yksityisellä tai muussa hoitolaitoksessa, käynnistä informoidaan hoitavaa lääkärinä, tai mikäli joku muu terveydenhoitoalan taho muuttaa lääkemääräyksiä esim. TYKS. TYKS yhteispäivystyksen lääkärin hoitomääräyksistä ei yksikköön pystytä lähettämään kirjallista lääkärin konsultaativastausta. Yksityislääkäreiden tekemiä lääkemutoksia toteutetaan vain lääkärin toimittaman kirjallisen ohjeen mukaisesti.

Lääkkeiden määräämisessä ja antamisessa käytetään seuraavia toimintaohjeita:

- Kirjataan lääkkeen määrä, lääkekuoto, kerta- ja vuorokausiannos (esim. 1tbl 3:sti vuorokaudessa), lääkkeen antotapa/annostelutapa, tarvittaessa erikseen kirjattuna antopäivä ja -aika.
- Dokumentaatiosta tulee selvittää lääkkeen antajan nimi ja lääkkeen määränneen lääkärin nimi
- Ohjeista poikkeaminen edellyttää toimintayksikön lääkärin konsultaatiota. Mikäli lääkäri muuttaa määräystä hoitotyöntekijä kirjaa tämän huolellisesti.

- Asukkaan siirtyessä hoitopaikasta toiseen lääkeraportti annetaan kirjallisesti ja mahdollisuuksien mukaan myös suullisesti.
- Kirjaamisesta ja asiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä noudatetaan annettuja säädöksiä. (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992, STM:n asetus potilasasiakirjojen laatimisesta ja säilyttämisestä 99/2001).

Lääkitysten vaikutuksia seurataan jatkuvasti ja kaikki havainnot kirjataan asukkaan tietoihin sekä raportoidaan lääkärille kierron yhteydessä. Hoitajien havainnot lääkitysten vaikutuksista raportoidaan vuoronvaihdon yhteydessä seuraavalle työvuorolle, jolloin pyritään takaamaan arvioinnin tasainen jatkuminen.

5.1 Lääkityslistan ja lääkehoidon tarkistaminen

Tarkoituksenmukaisen, vaikuttavan ja turvallisen lääkehoidon varmistamiseksi hoitopäätöksistä vastaavalla lääkärillä ja terveydenhuollon ammattilaisilla on oltava käytettävissä asukkaan hoitoon liittyvän päätöksen tueksi tarvittava tieto. Tarkistus- ja arviointimenettelyjen tavoitteena on varmistaa asukkaan asianmukainen ja turvallinen lääkitys sekä asukkaan riittävä ymmärrys omasta lääkehoidostaan. Arviointi parantaa lääkehoidon asianmukaisuutta iäkkäiden ja monisairaiden hoidossa. Iäkkäiden lääkehoito tulisi arvioida kokonaisuutena vähintään kerran vuodessa.

Asukkaan lääkityslistan ajantasaisuus tarkistetaan aina uuteen hoitoyksikköön saapumisen ja hoitopaikan vaihtumisen jälkeen sekä aina tarvittaessa. Lääkitystiedot päivitetään ja, mikäli huomataan tarve lääkityksen tarkistukseen tai lääkehoidon arviointiin, huolehditaan, että tieto menee eteenpäin ja tarvittava toimenpide tehdään. Hoitajakson päättyessä huolehditaan, että tarpeettomat lääkkeet lopetetaan ja kuuri- luontoisten lääkkeiden loppumispäivämäärä merkitään selvästi. Asukkaan siirtyessä toiseen hoitoyksikköön tai kotiin lääkityslista tarkistetaan vastaamaan suunniteltua lääkehoitoa ja tiedon siirtyminen varmistetaan.

6. Lääkehuollon järjestäminen ja lääkehoidon toteuttaminen

6.1 Lääkkeiden tilaaminen ja tilauksen purkaminen

Jokaisella asiakkaalla on yksikössä omat henkilökohtaiset lääkkeensä. Ikipihlaja Setälänpiha tekee yhteistyötä Liedon apteekin kanssa. Lääkkeet tilataan viikoittain, torstaisin, sähköisen tilausohjelman Easymed pharmadatan kautta sähköisten reseptien pohjalta. Lääkkeitä jaettaessa varmistetaan, että lääkkeitä jää kahden viikon tarpeisiin. Lääketilausvihkoon lisätään asukkaan nimi, lääkkeen nimi ja vahvuus, joiden pohjalta vastaava sairaanhoitaja tai lääketilauksen tekoon nimetty henkilö, tekee tilauksen. Apteekin henkilökunta varmistaa tilausten ja toimitusten oikeellisuuden ja tekee mahdolliset lisäselvitykset ennen lääkkeen toimittamista. Tässä vaiheessa reseptien uusimisesta huolehtii vastaava sairaanhoitaja, joka käy läpi tilauksen ennen viikonloppua ja pyytää lääkäriä uusimat tarvittavat reseptit.

Lääkkeet toimitetaan kerran viikossa maanantaisin sinetöidyssä lääkekuljetuslaatikossa. Tarvittaessa lääkkeitä noudetaan itse apteekista, mikäli asukkaalle aloitetaan esimerkiksi antibioottikuuri ennen seuraavaa lääketoimitusta. Apteekki laskuttaa lääkkeitä suoraan asiakkaita tai asiakkaiden sijoittajakuntia. Jokaiselle asiakkaalle palveluvastaava tai sairaanhoitaja tekee yhdessä asiakkaan kanssa apteekkisopimukset. Lääketilauksen vastaanottava sairaanhoitaja ja/tai vastuuvuorossa oleva lähihoitaja kuittaa tilauksen vastaanottamisen allekirjoituksellaan. Kaksi lääkeluvallista hoitajaa avaa sinetöidyn kuljetuslaatikon ja tarkistaa toimitet-

tujen lääkevalmisteiden oikeellisuuden (lääkemäärät, lääke muodot ja vahvuudet). Lääketilauksen purkamisen yhteydessä hoitaja liittää kulutuskortin kaikkiin seurattaviin N- ja PKV-lääkkeisiin. Vanhentuneet, käytökeltvottomat ja tarpeettomat PKV- ja huumausaineet otetaan kaapista apteekkihenkilön saapuessa ja laitetaan kuljetuslaatikkoon palautusta varten. Laatikko luovutetaan apteekin työntekijälle ja pyydetään kuitaus palautuksesta. PKV- ja huumausainekortteihin kirjataan päivämäärä, jolloin tuote on palautettu apteekkiin, teksti ”palautettu apteekkiin” ja kahden lääkeluvallisen hoitajan nimikirjoitukset. Lääketilaukset arkistoituvat sähköiseen Easymed pharadata-tilausohjelmaan mahdollista jälkitarkastusta varten.

6.2 Lääkkeiden säilytys

Lääkkeiden säilyttäminen ja jakaminen tapahtuvat lukitussa lääkehuoneessa, jossa on panostettu säilytyskaappien riittävyteen, valaistukseen, ilmanvaihtoon, aseptiseen työskentelymahdollisuuteen sekä työrauhan mahdollistamiseen. Lääkehuoneen lääkekaapeissa on sarjoitetut lukot mahdollisten murtojen ehkäisemiseksi sekä tallentava kameravalvonta. Kameravalvonnan materiaaleihin on pääsy vain palvelupäälliköllä. Asiakkaiden henkilökohtaiset lääkkeet säilytetään heidän henkilökohtaisissa säilytyskoreissaan, jotka sijaitsevat lukitussa lääkehuoneessa, lukituissa lääkekaapeissa tai valmistajan ohjeiden mukaisesti jääkaapissa.

Jääkaapin ja lääkehuoneen lämpötilasta on päivittäinen seuranta (Liite 4). Lääkehuoneen lämpötila ylläpidetään +15-+25 asteessa ja jääkaappi +2-+8 asteessa. Poikkeustilanteissa, jossa esimerkiksi lääkehuoneen tai jääkaapin lämpötila äkillisesti lämpenee tai kylmenee, konsultoidaan apteekkia valmisteiden käyttökelpoisuudesta. Mikäli jääkaapin lämpötila on useampana päivänä yli sallitun, niin mittauksia tehostetaan, jolloin otetaan kaksi mittausta vuorokaudessa. Tehostetun mittauksen kesto määritetään erikseen. Lämpötilojen mittauksesta huolehtii yöhoitaja.

Jääkaapin rikkoutuessa ollaan heti yhteydessä Turun Huoltopalvelu Oy:hyn. Jarmo Kylliäinen p. 0400-652005. Lääkejääkaapissa olevat lääkkeet säilytetään rikkoontumisen sattuessa Setälä1 keittiön jääkaapissa.

Käytössä olevat dosetit säilytetään lääkehuoneessa, ryhmäkodeittain lukollisissa lääkekärryissä. Lääkekärryissä on myös päivittäisessä käytössä olevat vatsapehmykkeet sekä erikseen jaettavat lääkkeet, kuten Pamol F. Lisäksi kärryissä on kansiot ajantasaisille lääkelistoille. Ryhmäkodin lukollisessa lääkekärryissä säilytetään lisäksi yhdelle asiakkaalle tarkoitettu Epipen-kynä anafylaksiareaktiota varten.

Lääkehuoneeseen on olemassa kahdet avaimet. Toiset avaimet säilytetään ns. vara-avaimina Setälänpiha 1 kansliassa, numerokoodilla varustetussa avainkaapissa. Toiset avaimet ovat Setälänpiha 1 vastuuseen merkityn hoitajan taskussa. Näistä avaimista on olemassa seurantalista. Täydet seurantalistat arkistoidaan 12 vuotta.

Suomen jätelainsäädännön mukaan kaikki lääkejätteet ovat ongelmajätteitä ja ne käsitellään Ikipihlaja Setälänpihassa sen mukaisesti. Vanhentuneet ja käytökeltvottomat lääkkeet sekä käyttökieltoon asetetut lääkkeet poistetaan viipymättä varastosta. Ikipihlaja Setälänpihan vanhentuneet ja hävitettävät lääkkeet, vanhentuneet pois käytöstä otetut kipulaastarit sekä yksittäiset dosetista poistettavat/tippuneet lääketabletit laitetaan riskijäteastioihin, jotka sijaitsevat lukitussa lääkehuoneessa. Riskijäteastian kansi pidetään auki, kunnes täysinäinen riskijäteastia sinetöidään sulkemalla kansi. Yksittäisille lääkejätteille tarkoitettu riskijäteastiaan on merkitty ”Lääkehävikki – tabletit”. Käytetyt huumelaastarit laitetaan riskijäteastiaan, jonka kanteen on merkitty ”Huumelaastarit”. Lääkelaatikot ja tablettipurkit sekä nestemäiset lääkkeet, aerosolit ja voiteet palautetaan apteekkiin omassa pakkauksissaan. Lääkejätteet säilytetään lukitussa lääkehuoneessa siihen asti, kunnes uusi apteekkitilaus tulee. Vanhaan kuljetuslaatikkoon laitetaan palautettavat lääkkeet, lukuun ottamatta N- ja PKV-lääkkeitä, jotka laitetaan laatikkoon vasta hieman ennen palautusta. Lääkehävikki lomake (Liite 5) tulee olla täytettynä ennen lääkkeiden lähettämistä. Lääkepalautukset säilytetään luki-

tussa kaapissa lääkehuoneessa ja kaapin ovesa lukee "Apteekki palautus". N- ja PKV-lääkkeiden palautuksessa kaksi lääkeluvallista hoitajaa kuittaa kulutuskortit, jossa lukee "Palautettu apteekkiin ja päivämäärä." Lääkevalmisteissa olevat nimitarrat laitetaan tietosuojajätteille tarkoitettuun kierrätysastiaan.

6.3 Lääkkeiden jakaminen ja tarkistaminen

Lääkkeenjako tapahtuu suljetussa lääkehuoneessa. Vastuuhoitajalla on lääkehuoneen avain ja toinen avain sijaitsee Setälänpiha 1 kansliassa avainkoodilla varustetussa avainkaapissa. Lääkkeenjako tapahtuu kamera-valvonnassa. Lääkkeenjaossa on tupladosetit käytössä, toiset ovat käytössä ja toiset jaettavana. Ennen lääkkeenjaon aloitusta jakaja tarkastaa lääkelistan oikeellisuuden, vertaamalla sitä Hiikka-järjestelmän lääkelistään. Muutoin ajantasaisista lääkelistoista vastaa vastaava sairaanhoitaja. Tällöin varmistetaan se, että ajantasaiset lääkelistat ovat tulostettuina mahdollisten lääkemuutosten jälkeen.

Lääkkeet jaetaan asukaskohtaisiin annoksiin ajantasaisen lääkityslistan mukaisesti. Lääkkeiden jako tehdään hyvää aseptiikkaa noudattaen keskeytymättä rauhallisessa paikassa (lääkehuone), jossa on hyvä valaistus ja ilmanvaihto. Lääkkeenjakoajan tulee olla terve. Suun kautta annosteltavat lääkkeet jaetaan kalenteriviikoksi kerrallaan asukaskohtaisiin dosetteihin. Tarvittaessa otettavia lääkkeitä ja sellaisia valmisteita, jotka eivät säily pakkauksesta poisotettuna (esim. kylmäkuivatut tabletit), ei jaeta valmiiksi. Valonarat ja herkästi kostuvat lääkkeet jaetaan lääkedosettiin foliokuoressaan. Lääkkeenjako tapahtuu kahden lääkkeenjakoajan toimesta maanantaisin ja tiistaisin. Lääkkeiden tarkistus tapahtuu kahden tarkistajan toimesta torstaisin ja perjantaisin. Lääkkeiden jakajat ja tarkistajat on ennalta määrätty. Lääkkeiden jako ja kaksoistarkistus kirjotetaan lääkehuoneessa oleviin tarkastuslistoihin. Mikäli lääkkeitä tarkistaessa huomataan lääkepoikkeama niin siitä ei ole tarpeen tehdä ilmoitusta. Ilmoitus tehdään silloin kun lääketarkistuksen jälkeen havaitaan virhe lääkkeennostelussa tms.

Lääkkeen jakajalla ja antajalla tulee olla tieto, että mitkä lääkkeet saa puolittaa, jauhaa, murskata tai liettää (huom. depot- ja enterovalmisteet), tai asia tulee varmistaa valmistajan ohjeesta tai avoapteekista. Mikäli potilas ei pysty nielemään kokonaisuutena lääkkeitään konsultoidaan lääkärin ja mietitään vaihtoehtoisia valmisteita tai antotapoja. Mietitään myös ovatko kaikki lääkkeet asukkaalle tarpeellisia ja välttämättömiä. Lääkkeen murskaamisesta ja liuottamisesta tehdään merkintä asukkaan lääkelistaan. Asukkaille valmiiksi jaetut dosetit, jotka eivät ole vielä käytössä, säilytetään pölyltä ja valolta suojattuna. Säilytys tapahtuu lukitussa kaapissa lääkehuoneessa ja merkitään niin, ettei lääkkeiden antamisen yhteydessä tule sekaantumisen vaaraa.

Lääkkeiden käsittelyssä noudatetaan huolellista aseptiikkaa:

- Desinfioi kätesi ennen lääkkeiden käsittelyä
- Lääkeruiskeena annettavat lääkkeet on säilytettävä kaikissa lääkkeen antoon liittyvissä vaiheissa steriileinä
- Lääkkeisiin ei kosketa paljain käsin, vaan ne annostellaan pinseteillä, lääkelusikalla tai suojakäsineet kädessä
- Lääkkeiden puolittamiseen käytetään puolittajaa

Työntekijän tulee suojata itsensä mahdolliselta lääkepölyltä ja lääkekosketuksessa ihon läpi imeytyviltä lääkeaineilta.

Lääkkeiden säilyttäminen toimintayksikössä:

- Lääke säilytetään alkuperäisessä pakkauksessa, vajaita lääkepurkkeja ei yhdistetä

- Lääkepurkeista ei saa poistaa kuivauskapselia ja lääkeohjeita
- Lääkepurkin merkintöjä ei saa peittää
- Jos lääke on käyttökelvoton (pinta on rikki tai väri on muuttunut, liuoslääkkeessä on samentumia tai sakkaumia), niitä ei saa käyttää
- Jos tabletti putoaa lattialle, se laitetaan lääkejätteeseen

6.4 Lääkkeiden antaminen

Työvuorossa olevalla vastuuhoitajalla on avaimet lääkehuoneeseen ja hän huolehtii samalla lääkkeiden annostelusta dosetista asukkaalle. Asukkaalle annostellessa tarkistetaan WHO:n viiden oikean lista

1. Oikea annos
2. Oikea lääke
3. Oikea aika
4. Oikea antoreitti
5. Oikea asiakas

Vastuuhoitaja on hoitaja, jolla on lääkehoitoluvat. Oikeat lääkkeet tarkistetaan lääkekärryissä olevasta lääkelistasta vielä ennen lääkkeiden antoa.

6.5 Lääkehoidon vaikuttavuuden seuranta ja arviointi

Keskeisessä asemassa lääkehoidon vaikuttavuuden arvioinnissa on hoitohenkilökunnan jatkuva havainnointi. Joissakin lääkityksissä (esim. diabetes) selkeät mittarit ovat arvioinnissa tärkeitä. Kaikki havainnot lääkehoidon vaikuttavuudesta kirjataan asiakastietojärjestelmään ja informoidaan hoitavaa lääkärinä sovitusti. Hoitajille on oltava riittävä asiantuntemus lääkkeiden mahdollisista sivu- ja haittavaikutuksista. Vastaava sairaanhoitaja ohjeistaa lähihoitajia uuden lääkkeen aloituksen yhteydessä ja lähihoitajilla on myös vastuu tutustua hänelle vieraan lääkkeen valmisteyhteenvetoon.

Annettaessa tarvittavaksi määrättyä lääkitystä, sen antaminen kirjataan Hilikka-asiakastietojärjestelmään lisälääkkeet-sivulle. Lääkkeen vaikutusta seurataan ja se kirjataan asiakastietojärjestelmään. Asiakkaan tarvittavaksi määrätty lääkitys tulee lukea tulostettavassa lääkelistassa, eroteltuna jatkuvasta lääkityksestä. Asiakkaan tarvittavat lääkkeet säilytetään kuten muutkin hänen lääkkeensä, asiakkaan omassa lääkekortissa, lukitussa lääkkeenjako huoneessa. N-lääkkeet säilytetään erillisessä lukollisessa N-lääkekaapissa.

Lääkkeiden tilaamisesta Ikipihlaja Setälänpihaan huolehtii vastaava sairaanhoitaja, mikäli hän ei tilausta pysty tekemään, niin seuraava tilauksen tekijä on palveluvastaava. Mikäli palveluvastaavakin on estynyt, niin tilauksen tekee sairaanhoitaja ja/tai lähihoitaja. Lääketilaus tehdään easymed pharmadata – nettisivuilla. Asiakaslistan ylläpidosta vastaa vastaava sairaanhoitaja. Hän vastaa myös asukassopimusten teosta apteekkiin. Asukkaille toteutetaan turvallista ja oikeaa lääkehoitoa myös apteekin ollessa suljettuna. Lääkkeitä jaettaessa asukkaille arvioidaan noin kahden viikon lääkkeiden tarve. Akuuttitilanteissa, esimerkiksi kiputilanteissa tai infektio-tilanteissa akuuttilääkevarastosta pystyy antamaan asukkaalle kipulääkettä, kuten myös aloittamaan tarvittaessa antibioottikuurin.

Lääkkeet säilytetään Ikipihlaja Setälänpihassa lääkehuoneessa, jonka lämpötila pyritään pitämään suositusten mukaisina +15-+25C, ja huoneen lämpötilaa seurataan säännöllisesti. Lääkehuoneen ilmasto on viileä ja kuiva.

Jokaisesta huumausaineesta- ja PKV-lääkkeestä tehdään omat seurantakorttinsa, jotka täytetään aina lääkettä otettaessa. Täydet kulutuskortit säilytetään ja niiden allekirjoittamisesta vastaa Sanna Maula.

Asiakkaiden lääkkeet säilytetään lääkehuoneessa omissa koreissaan. Mikäli asukkaalla on lääkkeitä, jotka eivät mahdu yhteen koriin, niin korin kohdalla on merkintä *"Lisää lääkkeitä korin takana"*. Asukkaalla on siis nimikoitu ylimääräinen kori.

Lääkehuoneeseen on kahdet avaimet ja pääsy sinne on vain lääkeluvallisilla henkilöillä.

Ajantasaisista lääkitysohjeista vastaa vastaava sairaanhoitaja. Hän tulostaa vähintään kerran kuukaudessa uuden lääkityslistan, mutta aina kuitenkin silloin kun lääkemuutoksia tulee. Listojen tulostuspäivämäärät kirjataan ylös lääkekansioihin.

Lääkkeenjako tapahtuu Setälänpihassa maanantaisin ja tiistaisin klo 13-15, tähän on erikseen työvuorolistaan merkitty kaksi lääkkeenjakaajaa. Lääkkeenjako tapahtuu paperilistasta ja lääkkeenjako varten on jaettu asukkaat kahteen eri osioon. Kaksi lääkkeenjakaajaa jakavat ns. omat dosettinsa ja torstaisin ja perjantaisin klo 13-15 lääkkeet tarkistetaan työvuorolistaan merkittyjen henkilöiden toimesta. Tässä kohtaa toteutuu lääkkeiden kaksoistarkistus, mutta aina kun lääkkeet annetaan asukkaille, niin lääkkeet katsotaan myös läpi. Lääkkeiden jakajien sekä lääkkeiden tarkistajien kuittauslistat löytyvät lääkehuoneessa olevasta kaapin ovesta teipattuna.

Lääkehoitoon tehdyistä muutoksista informoidaan aina koko henkilökuntaa, näin he pystyvät arvioimaan myös lääkehoidon vaikuttavuutta asukkailla. Lääkehoidon vaikuttavuuden seuranta kuuluu siis koko Ikipihlaja Setälänpihan hoitohenkilökunnan työhön. Lääkkeisiin mahdolliset liittyvät haittavaikutukset kirjataan Hilkkään, mutta myös lääkehoidon myötä tulleet positiiviset vaikutukset kirjataan Hilkkään. Lääkelistan ajantasaisuudesta ja yhteisvaikutuksesta muiden lääkkeiden kanssa vastaa lääkäri. Lääkärinkierrolla pohditaan lääkkeiden vaikuttavuutta ja mikäli ei koeta esimerkiksi vastaavanlaista hyötyä jostakin lääkkeestä, niin tämä päädytään lopettamaan. Lääkehoidon lopettamispäätökset käydään aina läpi myös asukkaiden omaisten kanssa.

Lääkitykseen liittyvät tiedot siirtyvät asukkaan mukana mahdollisesti toisiin hoitopaikkoihin tulosteena.

6.6 Lääkkeiden hävittäminen

Lääkkeiden voimassaolemisesta vastaa vastaava sairaanhoitaja. Hän huolehtii myös lääkkeiden palautuksesta ja lääkejätteen palautuksesta apteekkiin. Hän huolehtii myös lääkejätteen käsittelystä ja säilytyksestä.

Lääkkeiden käyttökelpoisuutta seurataan kuukausittain, jolloin käydään läpi asukkaiden henkilökohtaisen lääkkeiden lisäksi akuuttilääkevarasto sekä huumausaineet. Nämä dokumentoidaan lääkehuoneen seinällä olevaan listaan.

6.7 Lääkityslistan ja lääkehoidon tarkistaminen

Tarkoituksenmukaisen, vaikuttavan ja turvallisen lääkehoidon varmistamiseksi hoitopäätöksistä vastavalla lääkärillä ja terveydenhuollon ammattilaisilla on oltava käytettävissä asukkaan hoitoon liittyvän

päätöksenteon tueksi tarvittava tieto. Tarkistus- ja arviointimenettelyjen tavoitteena on varmistaa asukkaan asianmukainen ja turvallinen lääkitys sekä asukkaan riittävä ymmärrys omasta lääkityksestään. Arviointi parantaa lääkityksen asianmukaisuutta iäkkäiden ja monisairaiden hoidossa. Iäkkäiden lääkitys tulisi arvioida kokonaisuutena vähintään kerran vuodessa sekä lisäksi aina potilaan tilanteen muuttuessa. Lääkityksen kokonaisuudesta vastaa aina lääkäri ja asukkaan jokainen lääkitysmuutos voi vaikuttaa myös muihin lääkkeisiin.

Uuden asukkaan muuttaessa Setälänpihaan lääkityslistan ajantasaisuus tarkistetaan aina esitietoraportilla puhelimitse. Asukkaan tullessa Setälänpihaan lääkelista kirjataan Hilikka -asiakastietojärjestelmään. Uuden asukkaan lääkityksen kirjaamisesta vastaa vastaava sairaanhoitaja. Asukkaalle pidetään kuukauden kuluessa muuttamisesta tulotarkastus, jossa vastaava sairaanhoitaja lääkärin kanssa vielä käydään yhdessä lääkelistaa läpi sekä varmistetaan sen oikeellisuus. Lääkityksen tarkistuksesta, arvioinnista ja lääkityksen kokonaisarviointista on vastuu jokaisella hoitohenkilökuntaan kuuluvalla hoitajalla.

6.8 Huumausaineet ja PKV-lääkkeet

PKV-lääkkeiden sekä huumausaineita ja psykotrooppisia aineita sisältävien lääkevalmisteiden määräämisessä noudatetaan erityistä huolellisuutta ja varovaisuutta sekä yksikössä seurataan PKV- ja N-lääkkeiden kulutusta. Pääasiallinen valvontavastuu näistä lääkeaineryhmistä on vastaavalla sairaanhoitajalla.

Huumausaineiden ja PKV-lääkkeiden annostelussa ja käyttökuntoon saattamisessa kaksoistarkistukseen kiinnitetään erityistä huomiota. Lääkitystä huumausaineiksi luokiteltavilla lääkkeillä toteuttavan henkilöstön tulee olla myös koulutettu seuraamaan lääkkeen vaikutuksia ja toimimaan yliannostustilanteissa.

PKV-lääkkeet kuten myös säännöllisesti lääkelistalla menevät lääkkeet, jaetaan aina viikoksi eteenpäin do-setteihin. PKV-lääkkeet säilytetään asukkaan muiden lääkkeiden kanssa samassa henkilökohtaisessa lääkekortissa, lukitussa, kameravalvotussa lääkehuoneessa. N-lääkkeet eli huumeiksi luokiteltavat kipulääkkeet sijaitsevat lääkehuoneessa olevassa lukitussa kassakaapissa, joka on lukollisessa kaapissa. Lääkeluvallisilla on kassakaapin koodi tiedossa. N-lääkkeitä ei koskaan jaeta valmiiksi, vaan ne haetaan huumekaapista juuri ennen lääkkeen antamista asukkaalle. Kaksi lääkeluvallista kuittaa N-lääkkeen ottamisen pakkauksesta. N-lääke annetaan asukkaalle heti kun se on lääkekaapista haettu ja kirjataan erikseen Hilikkaan. N-lääkkeistä ja PKV-lääkkeistä pidetään asiakaskohtaista kulutusseurantaa (Liite 6). Täydet lomakkeet hyväksyvät vastaava sairaanhoitaja ja vastaava lääkäri. Puutteellisesti täytetyt seurantalomakkeet ohjataan yksikön lääkityksestä vastaavalle lääkärille hyväksyttäväksi selvityksen kera. Kulutusseurantakortteja arkistoidaan 2 vuotta viimeisestä merkinnästä.

Ohjeita kulutusseurantakorttien käyttöön:

- N-lääkkeet ja PKV-lääkkeet hakee aina kaksi lääkeluvallista yhdessä, kaksi kuittausta
- Korttiin ei saa tehdä lyijykynällä merkintöjä
- Yhtäläisyysmerkkejä ei saa käyttää
- Lääkkeen antajan allekirjoitus on kirjoitettava selkeällä käsialalla
- Korjaukset on vahvistettava kahden hoitajan allekirjoituksella
- Huumausainepakkauksen loppuessa lasketaan käytetyt lääkkeet yhteen ja merkitään mittatappio.

6.9 Verivalmisteet

Ikipihlaja Setälänpihassa ei toteuteta verensiirtoja. Mikäli verensiirtoja tulee, niin verensiirroista vastaa Liedon kotisairaala.

7. Potilaan ja omaisten ohjaus ja neuvonta

Lääkäri, vastaava sairaanhoitaja sekä mahdollisesti myös omaiset keskustelevat lääkkeen aloittamisesta, vaihtamisesta ja lopettamisesta. Muistisairauden vuoksi Setälänpihassa asukkaiden lääkehoito sekä sen vaikuttavuuden seuranta on hoitohenkilöstön työtä. He raportoivat asioista Hilikka-järjestelmään ja myös suullisesti vastaavalle sairaanhoitajalle, joka infoaa asiasta lääkäriä. Uuden asukkaan konaislääkitys selvitetään haastattelemalla omaisia ja asukasta mahdollisten käsikauppavalmisteiden käytön selvittämiseksi. Lääkehoidossa tapahtuneista merkittävistä poikkeamista ja mahdollisesti aiheutuneista ja aiheutuvista haittavaikutuksista kerrotaan asukkaan omaiselle, mikäli hänellä sellaisia on. Lääkepoikkeama kirjataan asiakastietojärjestelmään ja siitä tehdään lääkepoikkeamailmoitus Pihlajalinna Intrassa. Lääkehoitosuunnitelmassa ohjeistetaan asukkaan tai hänen lähiomaisensa lääkehoidon ohjausta ja neuvontaa koskevat käytännöt lääkehoitoprosessin eri vaiheissa. Neuvontaan ja ohjaukseen osallistuvat kaikki potilaan hoitoon osallistuvat terveydenhuollon ammattihenkilöt.

Hoitohenkilöstön ja lääkärin tehtävänä on kertoa asukkaalle:

- lääkkeen aloittamisen/vaihtamisen/lopettamisen syy
- lääkkeen tarkoitus/vaikutus
- lääkkeen ottoajankohdat
- lääkkeen ottotekniikka
- lääkkeenotot erityisvaatimukset: ruokailun ajoittaminen ja ruoka-ainerajoitukset
- lääkehoidon kesto
- lääkkeen mahdolliset, merkittävät haittavaikutukset
- lääkkeen säilytys
- oma seuranta

Asukkaan siirtyessä toiseen jatkohoitopaikkaan on varmistuttava, että voimassa oleva lääkitys jatkuu kotona tai jatkohoitopaikassa. Asukkaalla tulee olla mukanaan ajantasainen asiakastietojärjestelmästä lääkehoitolomake. Menehtyneen asukkaan lääkkeet toimitetaan apteekkiin hävitettäväksi.

8. Lääkehuollon ja -hoidon laitteet ja tarvikkeet

Lääkehoidon toteuttamiseen käytettävillä laitteilla ja tarvikkeilla tarkoitetaan infuusioautomaatteja, ruiskupumppuja ja muita annostelussa käytettäviä teknisiä apuvälineitä. Laitteita käyttävän tulee hallita laitteiden käyttö, ymmärtää niiden toimintaperiaatteet ja mahdolliset vaarat. Laitteen käyttö voi edellyttää näyttökokeena suoritettavaa laiteajokorttia, jonka tarkoituksena on parantaa asukasturvallisuutta. Härkätien terveyskeskuksen avosairaala voi toteuttaa Ikipihlaja Setälänpihan asukkaan tarvitsemaa kipupumppuhoidon avosairaalan lääkärin määräämillä lääkevalmisteilla ja perusnopeuden ohjelmoinneilla. Setälänpihan lähi- ja sairaanhoitajat osallistuva kipupumppuhoidon antamalla tarvittaessa lisäboluksen. Lupa bolustaa edellyttää Härkätien terveyskeskuksen antaman laitepohjoituksen. Näytöt laitteen perustointojen käytöstä annetaan Härkätien avosairaalan hoitajalle kipupumppuhoidon alkaessa.

Parenteraalisessa lääkityksessä käytettävien tarvikkeiden, kuten ruiskujen, infuusioletkujen ja erikoistekniikoilla annettavien lääkkeiden (esim. Haavapuudutuskatetrit, epiduraalinen tai intratekaalinen lääkkeenantotekniikka) sekä toisaalta enteraaliseen ravitsemukseen käytettyjen tarvikkeiden sekaantuminen on vakava riski. Sekaantumisen ehkäisemiseksi tulee käyttää toisiinta yhteen sopimattomia (non luer lock) tarvikkeita, jotka käytännössä estävät yhdistäjästä letkuja väärin. Parenteraaliseen ja enteraaliseen annosteluun käytetään omia ruiskuja. Oraaliseen annosteluun ei saa käyttää injektioruiskuja. Oraaliseen annosteluun käytettävissä ruiskuissa on teksti: *for oral use only*.

Ikipihlaja Setälänpihan henkilökunta toteuttaa parenteraalista lääkitystä, tähän kuuluvat i.m. pistokset (Cohemin) sekä Oxanest ja Oxycodone pistokset s.c. saattohoitotilanteissa. Näistä kaikista lääkehoitoa toteuttava henkilökunta antaa näytöt, jolloin osaaminen varmistetaan. Kipupumppuhoidon voidaan Setälänpihassa toteuttaa Härkätien terveyskeskuksen avosairaalan kautta siten, että avosairaala suunnittelee, valmistaa ja toimittaa valmiiksi ohjelmoidun kipupumpun ja lääkekasetit. PKV-luvan omaavat terveydenhuollon ammattihenkilöt saavat annostella pumppuun ohjelmoituja bolus-annoksia saatuaan ensin käyttöopastuksen laitteeseen ja annettuaan näytön bolus-annoksen annosta.

Valvira vastaa terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden valvonnasta sekä niiden turvallisen käytön edistämistä. Terveydenhuollon laitteen tai tarvikkeen aiheuttamasta vaaratilanteesta on aina tehtävä ilmoitus Valviraan niin pian kuin mahdollista. Vakavasta vaaratilanteesta ilmoitus on tehtävä 10 vuorokauden ja muissa 30 vuorokauden kuluessa. Ilmoitus tehdään vaaratilanteista, jotka ovat vaarantaneet tai olisivat saattaneet vaarantaa asukkaan, käyttäjän tai muun henkilön terveyden, ja jotka johtuvat terveydenhuollon laitteen

- ominaisuuksista
- suorituskyvyn poikkeamasta tai häiriöistä
- riittämättömästä merkinnästä

Jokainen käyttäjä itse tekee ilmoituksen havaitsemastaan vaaratilanteesta Valviraan ja välittää tiedon tapahtuneesta myös palveluvastaavalle. Ilmoitus tehdään sähköisellä laiteilmoituslomakkeella <https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/hyva-ammattiharjoittaminen/terveydenhuollon-ammattihenkilön-ilmoitusvelvollisuuksia>

9. Yksikön rajattu lääkevarasto

Lain lääkelain muuttamisesta (1258/2021) johdosta sosiaalihuollon palveluasumisyksiköissä (hoivako-deissa) on mahdollista ylläpitää rajattua lääkevarastoa luvan varaisesti. Luvan edellytyksenä on yksikön kyky toteuttaa turvallisesti ja asianmukaisesti lääkehoitoa lääkevaraston osalta. Lääkevarastossa saa olla vain välttämättömiä akuuttitilanteen lääkkeitä pois lukien systemisesti vaikuttavat antibiootit ja IV-lääk-keet. Lääkevaraston sisällön määrittää yksikön terveydenhuollon palveluista vastaava johtaja. Yhteislääke-varaston rekisteröintihakemuksen voi tehdä vasta, kun yksikölle on myönnetty toimilupa.

Yksityiset palveluntuottajat hakevat lupaa pääasiassa alueensa aluehallintovirastolta. Valvirasta lupa hae-taan, jos palveluntuottajalla on yksiköitä useamman aluehallintoviraston alueella. Valvontaviranomainen voi tarkastaa yksikön ennen lääkevarastoinnin luvan myöntämistä ja asettaa lupaan ehtoja kuten mm. ra-jata lääkevaraston sisältöä, ellei yksikön lääkehoidon osaaminen vastaa suunnitellun lääkevaraston sisäl-töä.

Lain 68 §:n mukaiset rajatun lääkevaraston perustamisen ja ylläpitämisen edellytykset ovat seuraavat: lääkevaraston lain ja asetusten mukaisesta ylläpidosta vastaa yksikössä säännöllisesti työskentelevä lää-käri tai terveydenhuollon ammattihenkilö (sairaanhoidtaja / terveydenhoitaja / kättilö), jolla on riittävä lää-kehoidon koulutus ja osaaminen. Yksiköllä on laillistettu lääkäri, joka hyväksyy yksikön lääkehoitosuunni-telman. Lääkehoitoa toteuttaa vain riittävän osaamisen omaavat laillistetut tai nimikesuojatut terveyden-huollon tai sosiaalihuollon ammattihenkilöt ja yksikössä on taattava riittävä lääkehoitoa toteuttava henki-löstömäärä 24/7. Yhteinen lääkevarasto pidetään yksikön asukkaiden omista lääkkeistä erillään lukolli-nessa lääkehoitotilassa, jonka olosuhteet soveltuvat lääkevalmistajien ja viranomaisohjeiden mukaisesti lääkkeiden säilyttämiseen. Vähintään PKV-lääkkeiden kulutusta seurataan myös lääkevaraston osalta. Lää-kehoitosuunnitelma toimii oma- ja viranomaisvalvonnan sekä perehdytyksen työkaluna. Lääkehoitosuun-nitelman tulee olla laadittuna lääkevaraston perustamislupaa haettaessa. Lääkevaraston sisältö ja toimin-tatavat kuvataan lääkehoitosuunnitelmassa. Yksikön lääkehoidosta vastaava lääkäri vastaa lääkehoito-suunnitelmasta ja määrittää lääkevaraston sisällön sekä tilanteet, joissa lääkevarastoa voidaan asukkaiden äkillisessä hoidontarpeessa käyttää. Työntekijöiden työnjako tulee olla kuvattuna lääkehoitosuunnitel-massa myös rajatun lääkevaraston osalta.

Lääkkeet voidaan hankkia tilaamalla joko yksikön sopimusapteekin kautta tai kunnan sairaala-apteekista / lääkekeskuksesta FIMEAn myöntämän luvan jälkeen (Lääkelaki § 62), mikäli hoivayksikkö tuottaa palveluja kunnalle. Rajattu lääkevarasto mahdollistaa nykyään lähinnä enää oirehoidon lääkityksen aloituksen vii-veettä. Infektioiden hoitoon tarvitaan asukkaalle aina oma lääkekuuri apteekista, koska lääkevarastossa ei enää saa olla suun kautta annosteltavia antibiootteja. Parhaimmillaan rajattu yhteislääkevarasto säästää asukkaan lääkehoitokustannuksia, hoivakodin lääkehuoneen tilatarvetta ja myös lääkärin aikaa, jota kuluu varallaolo-lääkkeiden lääkemääräysten laatimiseen ja ylläpitoon sekä lisää lääkehoidon turvallisuutta ja vä-hentää väärinkäytösten mahdollisuutta, kun yksikössä voidaan ylläpitää vähemmän henkilökohtaisia kulu-tusseurantaa vaativia PKV-lääkkeitä. Lääkevaraston lääkkeitä tilataan apteekista lääkehoidosta vastaavan lääkärin allekirjoituksellaan (tai digitaalisella allekirjoituksella) hyväksymällä tilauslomakkeella. Lääkkeitä ei lainata asukkaille vaan varasto kuluu ja sitä täydennetään tilauksin tarpeen mukaan. Lääkevarastossa ei voi myöskään käyttää asukkailta jääneitä lääkkeitä eikä annetuista lääkkeistä voi periä maksua asukkaalta.

9.1 Yksikkökohtainen toimintaohje rajatusta lääkevarastosta henkilökunnalle

Lääketilausta ennen yksikkö toimittaa apteekille kopion viranomaisen myöntämästä luvasta ylläpitää rajattua yhteislääkevarastoa. Lääketilauslomake on liitteenä 7. Ikipihlaja Setälänpihan akuuttilääkevarasto hankitaan Turun yliopiston apteekista lääkehoidosta vastaavan lääkärin Sanna Maulan, geriatristi allekirjoituksellaan (tai digitaalisella allekirjoituksellaan) tai Yliopiston apteekin lääkärille lähettämän hyväksyntäpyynnön kautta hyväksymällä lääketilauksella. Lääkkeet toimitetaan muun lääketilauksen yhteydessä yksikköön. Rajatun yhteislääkevaraston suhteen lääkehoidon osaamisvaatimukset henkilöstölle ovat samat kuin yksikössä muutoinkin (ks. tarkemmin luku yksikön lääkehoidon vaatuvuustasosta ja osaamisvaatimuksista).

Ikipihlaja Setälänpihassa tyypilliset akuutit lääkitsemistilanteet liittyvät äkillisiin infektioihin ja saattohoitoon / muuhun oirehoitoon. Yksikössä asuville muistisairaille voi myös kehittyä aivojen etenevän rappeuman seurauksena epilepsia, jonka kohtauslääke lääkevarastossa on olennainen. Suurin osa näihin tilanteisiin liittyvistä lääkärin hoitomääräyksistä pystytään antamaan puhelimitse. Antibioottihoidon aloitusta varten potilas tarvitsee hänelle apteekista hankitun kuurin. Tämä voi nyt aiheuttaa viivettä hoidon aloittamisessa ja infektion vaikeutumisen parenteraalista hoitoa vaativaksi. Potilas tulee toimittaa päivystysarvioon, jos tarvitaan muuta kuin hoivayksikössä mahdollisia taudinmäärityskäsitelmiä tai sairaalahoitoa. Ensisijaisesti aina pyritään potilaan edun mukaisesti kuitenkin arvioimaan tilanne puhelimitse ja hoitamaan tarpeellisen lääkehoidon aloitus etäpalveluin yksikön lääkäripalveluissa kuvatuin tavoin. Pääasiassa lääkäri tai ensihoito tekee arvion siitä, onko potilas tarpeen toimittaa päivystysarvioon.

Rajatusta lääkevarastosta voidaan aloittaa asukkaan akuuttihoito lyhytaikaisesti lääkärin määräyksen mukaisesti. Lääkärin määräys on hoitajille toimitettava kirjallinen ohje lähikierron yhteydessä, puhelimitse tai ennakkoivan hoitosuunnitelman ohjeen vahvistaminen pääasiassa puhelimitse konsultoimalla. Mikäli hoitoa on tarpeen jatkaa, se toteutetaan mahdollisimman pian asukkaan omilla lääkemääräyksillä ja lääkkeillä, jotka tilataan ja toimitetaan tavalliseen tapaan apteekista. Hoitomääräykset toimitetaan yksikköön aina ensisijaisesti kirjallisina pois lukien päivystys, jolloin puhelinvälitteinen varmistetaan puhelimesta vähintään kertaalleen hoitajan toistamana. Akuuttilääkitys voidaan aloittaa aina äkillisessä tarpeessa, ellei lääkkeen saaminen apteekista onnistu muutoin helposti hoidon toteuttamiseksi ja hoito on tärkeää aloittaa viipymättä (esim. saattohoito inhimillisistä syistä, epilepsia-kohtaus). Lääkäri laatii lääkemääräykset sähköisesti ja kirjaa hoitomääräyksen sovittuun potilastietojärjestelmään tavalliseen tapaan.

Lääkkeiden käyttökuntoon saattamisessa, jakamisessa ja kaksoistarkastuksessa sekä PKV- ja N-lääkkeiden kulutuksen seurannassa ja lääkehoidon dokumentoinnissa potilasasiakirjoihin noudatetaan samoja periaatteita ja osaamisvaatimuksia kuin yksikön muussakin lääkehoidossa. Myös yksikön lääkäripalvelut on kuvattu yksikön lääkehoitosuunnitelmassa. Konsultoivan hoitajan tehtävänä on aina informoida lääkärinä yksikön rajatun lääkevaraston sisällöstä ja mahdollisuudesta aloittaa lääkevaraston sisällön mukaisia lääkehoitoja potilaalle viipymättä. Lääkevaraston lääkkeistä ei lainata lääkkeitä asukkaille vaan varastoa täydennetään tarpeen mukaan lisätilauksin. Yksikön lääkehoidon vastuuhenkilö palveluvastaava Anniina Ojanen huolehtii lääkkeiden kulutuksen seurannasta ja täydennystilauksien järjestämisestä yhdessä vastaavan sairaanhoitajan Emmiliina Luostarinen-Lindgrenin kanssa.

Lääkkeitä säilytetään yksikön lukollisessa lääkehoituhuoneessa lukollisessa lääkekaapissa omassa kannellisessa muovilaatikossa, jonka päällä on teksti **”Rajattu lääkevarasto”**. N-lääkkeitä säilytetään lukollisessa lääkekaapin sisällä olevassa lukitussa kaapissa, joka on tarkoitettu N-lääkkeiden käyttöön. Kaappiin on pääsy vain niillä henkilöillä, joilla on lääkeluvan mukainen oikeus käsitellä N-lääkkeitä. Adrenaliini säilytetään jääkaapissa. Myös yhteiskäyttöiset N-lääkepakkaukset ja kylmäsäilytettävät lääkkeet tulee selkeästi merkitä akuuttivarastoon kuuluviksi lääkkeiksi ja ne säilytetään huolella erillään asukkaiden omista lääkkeistä. Lääkkeiden varastointilämpötiloja seurataan myös rajatun lääkevaraston osalta kuten yksikön lääkehoitosuunnitelmassa on kirjattu.

Yhteislääkevaraston kaikkien lääkkeiden kulutusta seurataan kirjaamalla kulutus pakkauskohtaiseen listaan (asukkaan nimi, pvm, antoaika, lääkemääräyksen antaneen lääkärin nimi, annettu määrä, mahdollinen mitattappio, jäljellä oleva lääkemäärä, lääkkeen antajan nimi + allekirjoitus, kaksoistarkastajan nimi + allekirjoitus). Kulutuskirjanpidon tarkastaa yhteislääkevaraston vastuuhenkilö ja yksikön lääkehoidosta vastaava lääkäri. PKV-lääkkeiden kulutusseurantalomakkeet ovat salassa pidettäviä. Lääkkeiden säilyvyys ja voimassolo tarkistetaan kuukausittain. Vanhentuneet lääkkeet hävitetään tavanomaiseen tapaan sopimusapteekin kautta kuten muukin yksikön lääkejäte. Yhteislääkevaraston osalta yksikössä on käytössä samat seuranta- ja palautemenetelmät kuin muutoinkin ja poikkeamat käsitellään samalla tavalla kuin poikkeamat yksikössä on kuvattu käsiteltävän.

Rajatun lääkevaraston sisältö (SALASSA PIDETTÄVÄ - tiedoksi vain hoitaville lääkäreille suullisesti):

Vahvat kipulääkkeet:

oksikodoni oraaliliuos 10 mg/ml 120 ml (Oxynorm)

oksikodoni-injektio 10 mg/ml inj. 5 x 1 ml (Oxycodone Kalceks) (annostelu vain s.c.)

Sekavuuteen ja pahoinvointiin:

Serenase oraaliliuos 2 mg/ml 100 ml

Kuumeeseen ja lievään kipuun:

Paraceon-supot 1 g 10 kpl

Epileptinen kohtaus, saattohoidon rauhoittava lääke:

Stesolid rectiol 10 mg/dos 5 annosta

Limaisuus, rohina:

Scopoderm 1 mg/24 h 5 kpl

Ahdistuneisuus, levottomuus:

Lorazepam 1 mg 30 tabl

Puuduttaminen:

Xylocain gel 2% no: 2-10 tuubia (riippuen, miten apteekista saatavilla)

Anafylaksia:

Adrenalin 1 mg/ml inj 1 mg 1 kpl (jääkaapissa)

Allergia:

Desloratadin 5 mg 30 tablettia

tai

setiritsiini 10 mg 30 tablettia

10. Rokottaminen

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus rokotuksista (147/2017) määrittää, että lääkäri vastaa rokotus toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta. Rokotuksen pistoksena saa antaa vain lääkäri tai asianmukaisen rokotuskoulutuksen saanut sairaanhoitaja, terveydenhoitaja, kättilö tai sairaanhoitajan laillistettu ensihoitaja. Rokotustoiminnalle tulee aina olla nimettynä vastuulääkäri. Rokottajalta vaaditaan syventävää tietoa rokotteista, niiden käsittelystä ja antamisesta sekä käytännön näyttöä rokotteen antamisesta. Rokotuslupaa varten työntekijän on syytä perehtyä huolella THL:n Rokottaminen-sivustoon <https://thl.fi/fi/web/rokottaminen>

Rokottajan tulee hallita muun muassa rokotteiden käsittelyyn ja säilyttämiseen liittyvät asiat, rokotteiden annostelu ja antotavat, rokotteisiin ja rokottamiseen liittyvät varotoimet ja vasta-aiheet sekä välittömästi rokottamisen jälkeen ilmenevien reaktioiden, mukaan lukien anafylaktisen reaktion ensihoito. Rokottajalta vaaditaan perustiedot rokotuksilla ehkäistävien infektioiden ja tartuntatautien yleisyydestä, niiden vakavuudesta ja niihin liittyvistä jälkitaudeista ja pysyvistä haitoista. Rokottajan on myös tunnettava kunkin rokotteen mahdolliset haittavaikutukset, osattava antaa ohjeita mahdollisesti rokotuksen jälkeen ilmenevien oireiden hoitamiseen ja opastettava rokotettavalle tai hänen huoltajalleen, milloin on otetta yhteyttä rokotuksen antajaan tai lääkäriin. Rokottajan tulee myös osata tehdä ilmoitus rokotteen tai rokotuksen epäilystä tai todetusta haittavaikutuksesta.

Terveydenhuollon ammattilaisella, jonka tehtäviin rokottaminen kuuluu, on tehtävän edellyttämä teoreettinen osaaminen ja hyväksytyt näytöt eri rokotustekniikoista. Rokottamisen näytön ottaa vastaan kokenut rokottamisluvan omaava laillistettu terveydenhuollon ammattilainen (terveydenhoitaja).

Annetut rokotukset on merkittävä asukastietojärjestelmään sekä potilastietojärjestelmään. Tietojärjestelmään merkitään rokotuspäivämäärä, rokotteen nimi, eränumero, pistoskohta, rokotustapa ja rokottaja. Jos kyse on rokotussarjasta tai säännöllisin aikavälein annettavasta tehosterokotuksesta, on tärkeää, että rokotettava saa ohjeistuksen seuraavasta rokotuskerrasta. Seuraavan rokotuksen ajankohta on hyvä merkitä esimerkiksi asukastietojärjestelmän kalenteriin tai varmistaa muulla tavalla se, että hoitaja voi helposti tarkistaa, milloin seuraava rokotus on ajankohtainen.

Terveydenhuollon henkilökunnan rokotukset osa työ- ja potilasturvallisuutta. Tartuntatautilain mukaan työnantajan tulee varmistaa, että tartuntatautien vakaville seurauksille alttiita potilaita tai asiakkaita hoitavilla työntekijöillä on tartuntatautin pykälän 48 mukainen immunitaatio. Mikäli rokotussuojassa on puutteita, työntekijän tulee olla yhteydessä työterveyshuoltoon ja huolehtia rokotusten täydentämisestä.

11. Seuranta- ja palautejärjestelmät

Lääkehoidossa on tärkeää tunnistaa lääkehoidon riskitilanteita, joissa poikkeamia voi syntyä. Lääkityspoikkeama voi tapahtua eri vaiheissa lääkehoitoprosessia ja voi syntyä

- tekemisen seurauksena

- tekemättä jättämisen seurauksena
- lääkkeenmäärämispoikkeamana
- toimituspoikkeamana
- poikkeamana käyttökuuntoon saattamisessa
- jakelupoikkeamana
- lääkkeen antopoikkeamana
- poikkeamana lääkeneuvonnassa

Vaaratapahtuma on asukkaan turvallisuutta vaarantava tapahtuma, joka aiheuttaa tai voi aiheuttaa haittaa asukkaalle. Vaaratapahtuma on joko läheltä piti -tapahtuma tai haittatapahtuma. Läheltä piti -tapahtuma on vaaratapahtuma, joka olisi voinut aiheuttaa haittaa asukkaalle. Haittatapahtuma on vaaratapahtuma, joka aiheuttaa haittaa asukkaalle.

Suojauksilla tarkoitetaan tietoisesti ja järjestelmällisesti suunniteltuja rakenteita ja menettelytapoja, joiden tarkoituksena on tunnistaa haitalliset poikkeamat ja estää vaaratapahtuman syntyminen. Suojauksia on mm. lääkkeiden kaksoistarkistus, asukkaan lääkityksen säännöllinen tarkistaminen, ajan tasalla olevat lääkeohjeet, kirjaamisen tehostaminen.

Kun lääkehoitoon liittyvä vaaratapahtuma havaitaan, tehdään välittömästi tarvittavat toimenpiteet vaaran poistamiseksi ja haittojen minimoimiseksi ja otetaan yhteyttä hoitavaan lääkäriin. Vakavassa haitassa raportoidaan viipymättä asiasta yksikön vastaavalle lääkärille. Lääkärin tehtävänä on arvioida tapahtuman riskit ja antaa ohjeet asukkaan seurannasta ja mahdollisesta hoidosta. Tapahtunut vaaratilanne ja toimenpiteet kirjataan viivytyksettä asukastietoihin. Lääkepoikkeamasta informoidaan myös asukasta, omaista tai edunvalvojaa. Informoinnissa noudatetaan GDRPää, mikäli asiakas on ilmoittanut tahtonsa häntä koskevien tietojen jakamiseen. Haittatapaukset ja poikkeamat sekä "läheltä piti" -tilanteet raportoidaan toimintayksikössä sähköisesti Pihlajalinna Intrassa, josta ne ohjataan Ikipihlaja Setälänpihan palveluvastaavalle ja/tai vastaavalle sairaanhoitajalle.

Poikkeamat käydään kuukausittain läpi koko henkilökunnan palaverissa, keskustellaan parannusehdotuksista. Henkilökuntaa kannustetaan ilmoittamaan kaikki haittatapahtumat. Tavoitteena seurannalla on ensisijaisesti etsiä keinoja virheiden tai läheltä piti -tilanteiden ehkäisemiseksi. Keskeinen periaate on, ettei etsitä syyllistä vaan syitä virheisiin tai tilanteita, miten virheeseen on päädytty. Toimintayksiköt voivat arvioida toimintaansa liittyviä riskejä henkilökunnan tekemien vaaratapahtuma-/lääkepoikkeamailmoitusten ja muilla keinoilla tietoon tulleiden, omassa työpaikassa sattuneiden vaaratapahtumien perusteella. Riskien hallinnassa keskeistä on, että kukin toimintayksikkö tunnistaa omaan toimintaansa liittyvät riskit ja arvioi riskien vakavuutta ja toteutumisen todennäköisyyttä. Tämän perusteella määritetään toimet riskien hallitsemiseksi.

Ensisijaisesti konsultoidaan yhteistyöapteekkia tai Pihlajalinnan farmaseuttia viranomaisille ilmoitettavista lääkehaitoista. Lisäksi ilmoittamisvelvollisuus lääkehaitoista on FIMEA:an.

12. Lääkehuollon ja -hoidon auditointi

Auditointi on näyttöön perustuva toimintamalli, jossa haetaan objektiivista näyttöä määritetyistä toiminnoista tai ohjeen toteutumisesta. Auditoinnin perustana on toiminnan vaatimusten mukaisuus. Auditoinnissa haetaan lisäksi kehityskohteita ja hyviksi havaittujen käytäntöjen käyttöönottoa toiminnallisesti vastaavissa yksiköissä.

Auditointi jaetaan kolmeen tasoon: viranomaistehtävään liittyvään auditointiin sekä sisäiseen ja ulkoiseen auditointiin. Sisäisen auditoinnin tavoitteena on varmistaa toimintakäytäntöjen ja menetelmien yhtenäinen laatu ja potilasturvallisuus lääkehoidossa eri toiminta-alueille ja –yksiköissä. Sisäisellä auditoinnilla huolehditaan mm. Turvallinen lääkehoito –ohjeen toteutumisesta yksiköissä. Lääkehoidon sisäistä auditointia voivat tehdä koulutetut sisäiset auditointijat sekä farmaseuttinen henkilöstö.

Ulkoisen auditoinnin toteuttavat organisaation ulkopuolelta akkreditoituneet auditointijat. Esimerkiksi Aluehallintovirasto (AVI) voi tarkastaa yksiköissä lääkehoitoon osallistuvan henkilöstön täydennyskoulutuksen ja pätevyyden.

13. LÄHTEET

Fimea 2021. Lääketurvallisuus ja tieto. https://www.fimea.fi/laaketurvallisuus_ia_tieto

Fimea 2021. Turvallisen lääkehoidon työkalupakki. https://sic.fimea.fi/3_2012/turvallisen_laakehoidon_tyokalupakki

Huumausainelaki 2008. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2008/20080373>

Kanta palvelu 2021. <https://www.kanta.fi/>

Lääkehoidon osaaminen verkossa (LoVe) 2021. <https://www2.lovekoulutus.fi/17/>

Läikelaki 1987. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870395>

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) 2021. Rokotukset. <https://stm.fi/rokotukset>

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos (THL) 2021. <https://thl.fi/fi/>

Turvallinen lääkehoito. STM julkaisu 6/2021 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162847/STM_2021_6.pdf?sequence=3&isAllowed=y

Valvira 2020. Lääkehoidon toteuttaminen. <https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/hyva-ammatinharjoittaminen/laakehoidon-toteuttaminen>

Valvira 2020a. Sähköinen lääkemääräys. <https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/hyva-ammatinharjoittaminen/laakkeiden-maaraaminen/sahkoinen-laakemaarays>

Valvira 2021. Terveystuollon laitteet ja tarvikkeet. https://www.valvira.fi/documents/14444/42787/Terveystuollon_laitteet_ia_tarvikkeet.pdf

Liitteet

LIITE 1. Lääkkeenantolupa

Pihlajalinna

Lääkehoidon lupalomake

Nimi	Henkilötunnus
Ammattinimike	Työyksikkö
Huomioitavaa	

Lääkehoidon osaamisen perusteet (LOP)

Verkkotentti	Hyväksytyt suorituspäivä ja tentinvalvojan allekirjoitus
LOP-teoria	___ / ___ 20
LOP-lääkelaskut	___ / ___ 20
PKV-lääkkeet	___ / ___ 20
Rokottaminen	___ / ___ 20
LOP näytöt	Hyväksytyt suorituspäivä ja näytön vastaanottajan allekirjoitus
Lääkkeiden jakaminen oikein 3-5 kertaa, uusinta 1-5 kertaa	___ / ___ 20
	___ / ___ 20
	___ / ___ 20
	___ / ___ 20
	___ / ___ 20
Ihonalainen injektio (s.c.)	___ / ___ 20
Lihaksen sisäinen injektio (i.m.)	___ / ___ 20
PKV- näyttö (nimikesuojatut)	___ / ___ 20
Nämä suoritukset oikeuttavat lupaan toteuttaa seuraavia lääkärin määräyksen mukaisesti	
<ul style="list-style-type: none"> • antaa luonnollista tietä valmiiksi jaettuja lääkkeitä • annostella ja jakaa potilaskohtaisia luonnollista reittiä annosteltavia lääkkeitä • annostella ja antaa ihon alle lääkainjektioita pois lukien PKV-lääkkeet ja varsinaiset huumeaineet • lääkkeettömän, peruslääkkeitä sisältävän infuusion vaihtaminen 	
Rokotuslupa	Hyväksytyt suorituspäivä ja näytön vastaanottajan allekirjoitus
Rokottaminen näyttö (sairaanhoitajat influenssarokote / dt-rokote)	___ / ___ 20
Päiväys	Luvan myöntäjän allekirjoitus
___ / ___ 20	
Luvan voimassaolo päättyy	Nimenselvitys
___ / ___ 20	

Lupa on voimassa 5 vuotta ensimmäisestä hyväksytystä tenttipäivästä

LIITE 2. Lääkehoidon lupalomake. Erityislupa.
Lääkehoidon lupalomake

Nimi	Henkilötunnus
Ammattinimike	Työyksikkö
Huomioitavaa	

ERITYISLUPA

PKV-lääkkeen ja huumausaineiksi luokiteltavan lääkkeen (opioidin) antolupa injektiona nimikesuojatulle sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölle tai lähihoitajaa vastaavan lääkehoidon koulutuksen suorittaneelle ammattihenkilölle hyvän kivun- ja saattohoidon varmistamiseksi yksikössä ympäri vuorokauden.

Lupa PKV- lääkkeen ja huumausaineiksi luokiteltavan lääkkeen antoon injektiona ihon alle (s.c.) tai lihaksen sisään (i.m.), lisäannoksen anto lääkeannostelijalla tai siipineulan kautta ihon alle. Lupa on lääke- tai potilaskohtainen.

Lääke, jota näyttö koskee: _____

Potilaskohtainen lupa: _____

Verkkotentti LOP	Hyväksytty suorituspäivä	Näytön vastaanottajan allekirjoitus ja nimenselvitys
PKV- lääkehoidon teoria	_____/____20	
Lisäperehdytys	_____/____20	
Lääkehoidon näytöt	Hyväksytty suorituspäivä	Näytön vastaanottajan allekirjoitus ja nimenselvitys
Ihonalainen injektio (s.c.)	_____/____20	
Lihaksensisäinen injektio (i.m.)	_____/____20	

Lupa, lisäperehdytys ja hyväksytyt suoritukset oikeuttavat toteuttamaan pääasiassa keskushermostoon vaikuttavien (PKV) sekä varsinaisiksi huumausaineiksi luokiteltavien lääkkeiden ihonalaisen (s.c.) ja/tai lihaksensisäisen (i.m.) antamisen injektiona saattohoitotilanteessa hyvän kivun- ja saattohoidon varmistamiseksi, jos sosiaali- tai terveydenhuollon yksikössä ei työskentele sairaanhoitajaa tai terveydenhoitajaa ympäri vuorokauden.

Lupa myönnetty	Luvan myöntäjän allekirjoitus
_____/____20	
Luvan voimassaolo päättyy	Nimenselvitys
_____/____20	

Lupa on voimassa 5 vuotta ensimmäisestä hyväksytystä tenttisuorituksesta

Jakelu: Alkuperäinen luvanhaltijalle, kopio luvanhaltijan esimiehelle ja merkintä Sympaan

LIITE 3. Lääkehuollon perehdytyskortti

1

Pihlajalinna

LÄÄKEHUOLLON JA -HOIDON PEREHDYTYSKORTTI

Lääkehuollon ja -hoidon perehdytyskorttia käytetään konsernin perehdytysuunnitelman lisänä lääkehoitoa toteuttavalla henkilöstöllä. Lääkehuollon ja -hoidon perehdytyskortissa käydään läpi ne asiat, jotka perehtyjän on osattava työskenneläkseen kyseessä yksikössä tietyssä tehtävässä esim. sairaanhoitajana. Liiketoiminta ja työyksiköt vastaavat yksikkö- ja ammattiakohtaisista perehdytys- ja työnopastusmateriaaleista ja voivat halutessaan muokata perehdytyskorttia tarpeidensa mukaiseksi. Esimies skannaa arviointikeskustelun jälkeen työnopastuskaavakkeen Sympaan ja merkitsee työnopastuksen suoritetuksi.

Nimi:			
Aloitus:			
1. Lääkehoidon sisältö ja toimintatavat	Suori- tus	Perehdyttäjä	Tarkennettu sisältö
Konsernin lääkehoitosuunnitelma			Mistä löytyy + lukukurttaus
Yksikkokohtainen lääkehoitosuunnitelma			Mistä löytyy + lukukurttaus
Haittatapahtumasta ilmoittaminen			HaiPro/ lääkehoidon poikkeamalomake/ sähköinen intrailmoitus
Lääkkeiden lastutus potilailta			
2. Henkilöstön vastuut, velvollisuudet ja työnjako	Suori- tus	Perehdyttäjä	Tarkennettu sisältö
Osaston henkilöstö rakenne			
Lääkehoidon toteuttaminen ammattiryhmittäin			Kuka saa tehdä mitään osastolla
LOVe -luvat			- vaatimukset - näytön vastaanottajat
Lääkevastaava osastolla ja hänen/heidän tehtävät			
3. Lääkehuolto	Suori- tus	Perehdyttäjä	Tarkennettu sisältö
Peruslääkevaihtoma			

11.12.2020 L. Rostedt/ L. Pajari

2

Tilaiskäytännöt			- lääketilaus - huumeilmaus - kaasutilaus - aikataulut
Lääketoimittajan yhteystiedot			- mihin ottaa yhteyttä ongelmatilanteissa
Poikkeustilanteet			- hätätilaus - lääkelainat - loma-ajat - yksikön mahdolliset erikoislääkkeet esim. Dantrium, verivalmiste Octaplast G
Rokotteet, rokotustoiminta			- luvat
Asiakkaiden omat lääkkeet			- yksikön käytännöt esim. säilytyksen suhteen
Lääkejäte- ja hävikki			- jätteistöiden sijainti - kirjauskäytännöt
Tuotevirheet			- osastolla havaitut tuotevirhe-epäilyt - apteekin/ lääkekeskuksen informoimat tuotevirheilmoitukset
Lämpötilaseuranta			- kuka kirjaa ja milloin - min/max -mittaukset
Lääkkeiden kestoajojen seuranta			- kuka, milloin, miten - dokumentointi
Kaasupullojen säilytys työyksikössä			
Päivystyspakkaukset			- lääkefirmoista saadut valmiit pakeetit, sijainti - yksikön itse jakamat, lääkepussin pakkausmerkinnät
Elvytyslääkkeet			- sijainti - kestoajojen seuranta
Lääkäreiden omat lääkennytykset			- käytännöt yksikössä esim. kylmasäilytettävät lääkennytykset
Avaimet			- kenellä pääsy - sijainti - koodit

11.12.2020 L. Rostedt/ L. Pajari

Varastopaikat			
			<ul style="list-style-type: none"> laakekaapit laakejakaapit laakepakastimet lampokaapit lisavarastot
4. Lääkkeiden jakaminen ja antaminen	Suoritus	Perehdyttäjä	Tarkennettu sisältö
Lakkeiden antojankohdat			
Laakitystilan tulostaminen			
Laakkeiden jakaminen potilasannoksiksi			
i.v. laakkeiden käyttökuntoon saattaminen			
Oireenmukainen laakehoito			
Osaston riskilaakkeet			miten riskejä ennaltaehkaisty
Laakkeen murskaaminen ja jauhaaminen			
Kaksoistarkistus			miten toteutettu yksikossa, kaksi eri henkilöä vai yksi henkilö kahdella eri kerralla tai menetelmällä
Laakkeiden kirjaaminen			
Laakelisyysten merkitseminen			
i.v. letkujen vaihto			
Laakkeiden anto			<ul style="list-style-type: none"> potilaan tunnistaminen laakkeen vaikutuksen seuraaminen ja sen kirjaaminen potilastietojärjestelmään laakkeen saamisen varmistaminen
5. Potilaiden informointi ja neuvonta	Suoritus	Perehdyttäjä	Tarkennettu sisältö
Potilaan laakeneuvonta			esim. Terveyspotti
Potilasohjeet			
6. Dokumentointi ja tietolähteet	Suoritus	Perehdyttäjä	Tarkennettu sisältö
Kotilaakityksen selvittäminen ja kirjaaminen			
potilastietojärjestelmään			
Potilastietojärjestelmä			

11.12.2020 L. Rostedt/ L. Pajari

Terveyspotti			
7. PKV-läakkeet ja varsinaiset huumausaineet	Suoritus	Perehdyttäjä	Tarkennettu sisältö
Huumausaineiden käyttöseuranta			mm. Duodecim lääketietokanta
Huumekorttien seuranta ja palautuskäytännöt			huumekorttien täyttminen
PKV-läakkeiden käyttöseuranta			
Osion suorittamisvmm			
		Perehdyttäjän allekirjoitus	
		Perehtyjän allekirjoitus	

11.12.2020 L. Rostedt/ L. Pajari

LIITE 4. Jääkaapin ja lääkehuoneen sekä Setälä2 kanslian päivittäinen lämpötilaseuranta -lomakkeet.

päiv. 25.5.2020

Lääkejääkaapin lämpötilaseuranta

kk ____ vuosi ____

Mahdollisesti poikkeava lämpötila ympyroidään ja lisäselvitys kirjoitetaan huomiokenttään

Lämpötilojen raja-arvot: +2 - +8 °C

Tunnistetiedot/sijainti: **Setälänpihan lääkehuoneen jääkaappi**

Jos lämpötilarajat alittuvat/ylittyvät, mittari hälyttää minuutin ajan. Hälytys lakkaa painamalla mitä tahansa näppäintä. TULOSTEN KIRJAAMISEN JÄLKEEN MAX/MIN- MUISTI NOLLATAAN pitämällä MAX/MIN-näppäintä alhaalla kolmen sekunnin ajan, kun maksimi- tai minimi-arvo on näytössä.

Päiväys	Lämpötila	Max lämpötila	Min lämpötila	Puhdistus/sulatus	Nimi-kirjaimet	Huomiot

Lääkehävikki

Toimintayksikkö	Vastuuhoitaja
Lääkehävikki, vuosi	Pvm
Huomioitavaa	

Pvm	hävitettävä valmiste (kauppanimi)	syy (vanhentunut, käyttökielto tms.)	määrä (tbl, kaps, ml)	lääkkeen hävittäjä

LIITE 7. Sosiaalihuollon asumispalveluyksikön rajatun yhteisvaraston lääkkeiden tilauslomake

SOSIAALIHUOLLON ASUMISPALVELUYKSIKÖN RAJATUN YHTEISLÄÄKEVARASTON LÄÄKKEIDEN TILAUSLOMAKE

Hoivakodin nimi
Sopimusapteekki

Tilauksen tekijän nimi	Tilauspvm
------------------------	-----------

Tilattavan lääkkeen nimi	Tilattava määrä ja yksikkö (tablettia, lagenulaa, laastaria, ml...)

Hyväksyjän allekirjoitus ja nimen selvennys (terveydenhuollon palveluista vastaava johtaja / yksikön lääkäri)	PVM

LIITE 8. Sosiaali- ja terveysministeriön ohje: COVID-19 aiheuttaman poikkeustilan huomioiminen sosiaalihuollon asumispalveluyksiköiden lääkehuollossa

Liite 2

7.4.2020

1(2)

VN/8243/2020

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN OHJE: COVID-19 AIHEUTTAMAN POIKKEUSTILAN HUOMIOIMINEN SOSIAALIHUOLLON ASUMISPALVELUYKSIKÖIDEN LÄÄKEHUOLLOSSA

Sosiaalihuollon asumispalveluyksiköissä voidaan ylläpitää suppeaa akuuttilääkevarastoa asukkaiden lääkehoidon hyvän ja joustavan toteutumisen turvaamiseksi ennakoimattomissa ja äkillisissä lääkehoidon tarpeissa sekä sellaisissa tilanteissa, joissa asukkaan tiedossa oleva sairaus tai tila pahenee ja edellyttää nopeaa lääkehoitoa. Pääsääntö on kuitenkin edelleen se, että lääkäri määrää asumispalveluyksikön asukkaan tarvitsemat lääkkeet henkilökohtaisella lääkemääräyksellä. Akuuttilääkevarastoilla voidaan varmistaa välttämättömän ja kiireellisen lääkehoidon toteutus esimerkiksi öisin ja viikonloppuisin sekä vähentää asukkaiden tarpeettomia siirtoja terveydenhuollon päivystysyksiköihin. Ohjeistus koskee sekä julkisia että yksityisiä sosiaalihuollon asumispalveluyksiköitä, mutta ei esimerkiksi kotihoitoa tai lastensuojelun sijaishuoltoyksiköitä.

Lainsäädäntöä koskien sosiaalihuollon asumispalveluyksiköiden akuuttilääkevarastoja ei ole, mutta sitä valmistellaan parhaillaan Sosiaali- ja terveysministeriössä. Tavoitteena on, että esitys tarvittavista säädöksistä annetaan eduskunnalle kevään tai kesän aikana. Ennen lainsäädännön voimaantuloa akuuttilääkevarastojen osalta noudatetaan toimivaltaisten viranomaisten eli Sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontavirasto Valviran sekä aluehallintovirastojen antamia ohjeita. Lääkkeiden toimittamisen osalta ohjausta antaa Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea.

Vastuu yksikön lääkehoidosta on yksikön vastaavalla lääkärillä ja hän määrittää myös, mitä lääkkeitä akuuttilääkevarasto voi sisältää. Yksikön lääkehoitosuunnitelmassa kuvataan selkeästi yksikön vastaavan lääkärin määrittelemät akuuttilääkevaraston lääkkeet sekä ohjeet siitä, miten akuuteissa lääkitystarvetilanteissa toimitaan ja kuinka päivystävää lääkärä konsultoidaan. Hoidossa noudatetaan asiakkaan ajantasaisista lääkityslistasta ja hoitosuunnitelmaa. Lääkehoito perustuu aina lääkärin potilaalle antamaan lääkemääräykseen ja lääkehoitoon osallistuvien osalta tulee varmistua riittävästä lääkehoidon osaamisesta ja tarvittavista lääkeluvista. Akuuttilääkevarastolle tulee nimetä vastuuhenkilö, joka on laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö.

Akuuttilääkevarastoa ei ole tarkoitettu käytettäväksi tilanteissa, jossa asukkaan hyvä hoito edellyttää siirtämistä terveyskeskus- tai sairaalahoitoon tai henkilökohtaista käyttämistä lääkärin vastaanotolla. Kotisairaala-toimintaa tulee hyödyntää mahdollisuuksien mukaan. Hoitosuosituksia on noudatettava kaikissa tilanteissa ja lääkehoidon aloituksen tulee aina perustua asianmukaiseen hoidontarpeen arviointiin. Akuuttilääkevaraston lääkkeitä voidaan käyttää vain tarvittavan ajan, ja pitempiaikainen lääkitys hankitaan apteekista seuraavana arkipäivänä asukkaan henkilökohtaisen lääkemääräyksen perusteella. Yhteisestä lääkevarastosta toteutetusta lääkehoidosta ei saa periä maksua asiakkaalta, vaan tämän akuutin lääkehoidon tulee sisältyä kuukausittaiseen hoito- ja palvelumaksuun.

Tarkoitus on, että akuuttilääkevarastot sisältävät vain muutamia lääkevalmisteita, jotka ovat välttämättömiä yksikön asukkaiden ennakoimattomia ja äkillisiä lääkehoitotarpeita varten. Potilasturvallisuussyistä lääkevarasto ei saa sisältää suonensisäisesti tai lihakseen annosteltavia lääkkeitä. Akuuttilääkevarastoon ei saa sisältyä yksikön asukkaalle henkilökohtaisesti määrättyjä lääkkeitä ja yhteiskäyttöisiä lääkkeitä on säilytettävä erillään yksikön asukkaiden henkilökohtaisista lääkkeistä. Lääkevaraston tulee olla lukittu ja yksikön tulee valvoa yhteiskäyttöisten lääkkeiden asianmukaista käyttöä mukaan lukien käytöstä poistettujen lääkkeiden asianmukainen hävittäminen. Lääkevarastosta käytettävät lääkkeet tulee kirjata aina asukkaan lääkitystietoihin. Lääkkeiden oikeista säilytysolosuhteista tulee varmistua.

2020
2021

2(2)

Covid-19-epidemian vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista, että lääkkeitä tilataan varmuuden vuoksi asumispalveluyksiköihin, vaan lääkkeiden saatavuuden turvaamiseksi tilaukset tulee kohdistaa vain asumispalveluyksikön vastuulääkärin määrittelemiin lääkkeisiin ja tilausmäärät tulee pitää kohtuullisina.

Lääkkeitä sosiaalihuollon asumispalveluyksikön akuuttilääkevarastoon voivat toimittaa apteekit, lääkekeskukset ja sairaala-apteekit lääkeshoidosta vastaavan lääkärin tekemän lääketilauksen perusteella. Pro auctore -lääkemääräyksellä ei voi määrätä lääkkeitä akuuttilääkevarastoon. Kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämään yksikköön voidaan lääkkeet toimittaa sairaala-apteekista, lääkekeskuksesta tai apteekista. Yksityisen toimijan ylläpitämään yksikköön, joka tuottaa palveluja kunnalle tai kuntayhtymälle, voidaan lääkkeet toimittaa apteekista tai Fimean myöntämällä lääkelain 62 §:n mukaisella luvalla sairaala-apteekista ja lääkekeskuksesta. Yksityisten toimijoiden, jotka eivät tuota palveluja kunnalle tai kuntayhtymälle, on tilattava lääkkeet apteekista, sairaala-apteekista tai lääkekeskuksesta ei lääkkeitä voida toimittaa lupamenettelylläkään.

Jos apteekki vastaa lääkkeiden toimittamisesta lääketilauksella sosiaalihuollon asumispalveluyksikköön, asianmukaista lääkkeiden laadun ja lääkitysturvallisuuden takaavista menettelytavoista tulee sopia yhteistyössä kyseisen yksikön kanssa. Sairaala-apteekkien ja lääkekeskusten tulee varmistua säännöllisillä osastokäynneillä lääkkeiden käsittelyn asianmukaisuudesta kaikissa niissä yksiköissä, joihin ne lääkkeitä toimittavat. Sairaala-apteekki ja lääkekeskus voivat toteuttaa osastokäynnit yksiköissä oman ohjeistuksensa ja riskiarviointinsa perusteella, huomioiden Lääkelain turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean määräyksessä 6/2012 osastokäynneistä annetut ohjeet.

Turvallisten lääkehoitokäytäntöjen takaamiseksi myös Covid-19-epidemian aikana sosiaalihuollon asumispalveluyksiköiden kannattaa tiivistää yhteistyötä paikallisen apteekin, sairaala-apteekin tai lääkekeskuksen kanssa.

TIEDOKSI

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira
Aluehallintovirastot
Lääkelain turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL
Kunnat
Kuntaliitto
Hyvinvointiala HALI ry
Sairaala-apteekit
Lääkekeskukset
Apteekit
Suomen Lääkäriliitto ry
Tehy ry
Suomen sairaanhoitajaliitto ry
Akavan sairaanhoitajat ja Taja ry
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
Suomen Farmasialitto ry
Suomen Provisoriyhdistys ry

LIITE 9. Rajatun lääkevaraston lääkekohtainen kulutuskortti

SEURANTALOMAKE AKUUTTILÄÄKEVARASTON LÄÄKKEILLE Ikkipihlaja SETÄLÄNPIHA

Liite 4.

Lääkkeen nimi, vahvuus ja pakkauskoke:	Toimituspäivämäärä:
VNR:	Toimitettu määrä:
Eränumero:	Lääke on huumeusaine: Kyllä/Ei
Lääkkeen viimeinen käyttöpäivä: / 20	

Pvm	Klo	Keneille annettu	Annettu määrä	Jäljelle jäävä määrä	Lääkkeen antaja/jakaja	Laakkeenannon varmentaja	Lääkkeen määrääjä